

**Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Departament Rynku Pracy**

**Wspieranie podnoszenia kwalifikacji
bezrobotnych środkami Funduszu Pracy
i Krajowy Fundusz Szkoleniowy**

Dane statystyczne 2012 – 2016

Warszawa, 2017 rok

Opracowano w Wydziale Edukacji Ustawicznej
Departamentu Rynku Pracy

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki
Społecznej, Warszawa 2017

Wydawca:

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki
Społecznej

Departament Rynku Pracy

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa

Łamanie i druk: ZWP MRPiPS

W publikacji zaprezentowano wyniki działalności powiatowych urzędów pracy w latach 2012 – 2016 (a w niektórych przypadkach także od 2007 r.) w zakresie organizowania szkoleń, staży i innych form wsparcia podnoszenia kwalifikacji oraz wdrażania Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Obliczeń dokonano na podstawie Sprawozdania MPiPS-01 *O rynku pracy*; głównie Załącznika 4 i 6 oraz MPiPS-02 *O przychodach i wydatkach z Funduszu Pracy*.

Publikacja jest adresowana do osób i instytucji zainteresowanych działaniami publicznych służb zatrudnienia w zakresie wspierania podnoszenia kwalifikacji.

SPIS TREŚCI

1. REGULACJE PRAWNE
2. ŚRODKI FUNDUSZU PRACY PRZEZNACZANE NA SZKOLENIA, STAŻE
I PRZYGOTOWANIE ZAWODOWE DOROSŁYCH
3. UCZESTNICTWO W SZKOLENIACH FINANSOWANYCH PRZEZ URZĘDY
PRACY.....
4. STRUKTURA SZKOŁONYCH BEZROBOTNYCH
5. UDZIAŁ OSÓB PRZESZKOŁONYCH W WYBRANYCH GRUPACH KLIENTÓW
URZĘDÓW PRACY.....
6. KIERUNKI I SKUTECZNOŚĆ ZATRUDNIENIA PO SZKOLENIU
7. INSTYTUCJE SZKOLENOWE REALIZUJĄCE SZKOLENIA DLA
BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY....
8. UCZESTNICTWO W STAŻACH I PRZYGOTOWANIU ZAWODOWYM
DOROSŁYCH
9. AKTYWIZACJA OSÓB W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY
10. UCZESTNICTWO W STUDIACH PODYPLOMOWYCH, EGZAMINACH,
WYKORZYSTANIE POŻYCZEK SZKOLENIOWYCH
11. WYKORZYSTANIE KRAJOWEGO FUNDUSZU SZKOLENIOWEGO.....

1. REGULACJE PRAWNE

USŁUGI SZKOLENIOWE

Rodzaje pomocy

Urząd pracy, o ile nie dysponuje ofertą odpowiedniej pracy, może pomóc lepiej dostosować kompetencje klienta do potrzeb pracodawców, oferując tzw. podstawowe usługi szkoleniowe:

- skierowanie na szkolenie w formie kursowej,
- skierowanie na szkolenie z wykorzystaniem bonu szkoleniowego,
- skierowanie na szkolenie na podstawie trójstronnej umowy szkoleniowej,
- finansowanie studiów podyplomowych,
- udzielanie pożyczek na sfinansowanie kosztów szkolenia,
- finansowanie kosztów egzaminów lub uzyskania licencji.

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, art. 40-43 ((Dz. U. z 2016, poz. 645 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 maja 2014 r. *w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy* (Dz. U., poz. 667).

Osoby uprawnione do uzyskania pomocy

Sfinansowanie ze środków Funduszu Pracy szkoleń, w tym z wykorzystaniem bonu szkoleniowego lub w ramach trójstronnej umowy szkoleniowej, a także studiów podyplomowych, pożyczek szkoleniowych i egzaminów może otrzymać osoba zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy po ustaleniu dla niej profilu pomocy i ujęciu tego rodzaju wsparcia w Indywidualnym Planie Działania (IPD). O sfinansowanie szkolenia lub wsparcia w innej formie doskonalenia zawodowego może ubiegać się osoba:

1) bezrobotna (do 30 r.ż. w przypadku szkolenia w ramach bonu szkoleniowego),

2) poszukująca pracy i spełniająca jedno z kryteriów:

- jest w okresie wypowiedzenia stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
- jest zatrudniona u pracodawcy, wobec którego ogłoszono upadłość lub który jest w stanie likwidacji, z wyłączeniem likwidacji w celu prywatyzacji,
- otrzymuje świadczenie socjalne przysługujące na urlopie górniczym lub górniczy zasiłek socjalny,
- uczestniczy w zajęciach centrum integracji społecznej lub indywidualnym programie integracji, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej,
- jest żołnierzem rezerwy,
- pobiera rentę szkoleniową,
- pobiera świadczenie szkoleniowe, które jest przyznawane przez pracodawcę na wniosek pracownika i przysługuje po rozwiązaniu stosunku pracy lub stosunku służbowego na czas udziału pracownika w szkoleniach, w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy,
- podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników jako domownik lub małżonek rolnika, jeśli zamierza podjąć zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą poza rolnictwem,
- jest cudzoziemcem spełniającym warunki określone w ustawie,

3) ma 45 lat lub powyżej i jest pracownikiem lub osobą wykonującą inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą.

1. Szkolenia

Zakres pomocy

Szkolenia to pozaszkolne zajęcia mające na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy, w tym umiejętności poszukiwania zatrudnienia. Mają zwiększyć szansę uczestnika na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej.

Szkolenie finansowane ze środków Funduszu Pracy odbywa się w formie kursu, realizowanego według planu nauczania obejmującego przeciętnie nie mniej niż 25 godzin zegarowych w tygodniu. Osoba skierowana przez powiatowy urząd pracy może wziąć udział w szkoleniu:

- grupowym kontraktowanym przez urząd pracy zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- indywidualnym, wskazanym przez siebie, jeżeli uzasadni jego celowość; w danym roku z Funduszu Pracy można opłacić koszt tego szkolenia do wysokości 3 - krotności przeciętnego wynagrodzenia,
- na podstawie bonu szkoleniowego; bon może otrzymać bezrobotny do 30 r. ż; w ramach bonu szkoleniowego starosta finansuje do wysokości 100% przeciętnego wynagrodzenia koszty wybranego przez bezrobotnego szkolenia, badań lekarskich lub psychologicznych oraz - w formie ryczałtu - przejazdu i zakwaterowania,
- w ramach trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych przez starostę z pracodawcą i instytucją szkoleniową; w umowie pracodawca zobowiązuje się zatrudnić bezrobotnego po odbytych szkoleniu na okres 6 miesięcy, a instytucja szkoleniowa dostosowuje program kształcenia do potrzeb pracodawcy. Pomoc dla pracodawcy jest udzielana na zasadach pomocy *de minimis*.

Szkolenie może trwać do 6 miesięcy, a w sytuacjach uzasadnionych programem szkolenia w danym zawodzie - nie dłużej niż 12 miesięcy. W przypadku osób bez kwalifikacji zawodowych szkolenie może trwać do 12 miesięcy, a w sytuacjach uzasadnionych programem szkolenia w danym zawodzie - nie dłużej niż 24 miesiące.

Bezrobotnemu uczestnikowi szkolenia przysługuje stypendium szkoleniowe, finansowane z Funduszu Pracy. Wynosi ono 120% kwoty zasiłku dla bezrobotnych miesięcznie, pod warunkiem, że liczba godzin szkolenia obejmuje co najmniej 150 godzin miesięcznie; w przypadku niższego wymiaru godzin szkolenia wysokość stypendium ustalana jest proporcjonalnie, z tym że stypendium nie może być niższe niż 20% zasiłku dla bezrobotnych.

Bezrobotnemu uprawnionemu w tym samym okresie do stypendium oraz zasiłku przysługuje prawo wyboru świadczenia.

Osoba, która z własnej winy nie ukończy szkolenia, zobowiązana jest do zwrotu kosztów szkolenia oraz zostaje pozbawiona statusu osoby bezrobotnej, chyba że nie ukończyła szkolenia z powodu podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej.

Bezrobotnemu, który w trakcie szkolenia podjął zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą przysługuje stypendium w wysokości 20% kwoty zasiłku dla osób bezrobotnych, niezależnie od wymiaru godzin szkolenia. Wypłacane jest ono od dnia podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej do dnia zakończenia szkolenia. Stypendium nie przysługuje bezrobotnemu, jeżeli w okresie odbywania szkolenia

przysługuje mu z tego tytułu inne stypendium, dieta lub innego rodzaju świadczenie pieniężne w wysokości równej lub wyższej niż stypendium finansowane z Funduszu Pracy.

Przed zakwalifikowaniem na szkolenie kandydat może zostać skierowany na finansowane przez urząd pracy badania psychologiczne i lekarskie, w celu stwierdzenia braku przeciwwskazań do wykonywania pracy w zawodzie, który uzyska w wyniku szkolenia.

Istnieje również możliwość zwrotu całości lub części kosztów przejazdu na szkolenie, w tym kosztów przejazdu środkami komunikacji miejskiej. Z Funduszu Pracy można również sfinansować zwrot kosztów zakwaterowania i wyżywienia, jeżeli szkolenie odbywa się poza miejscem zamieszkania uczestnika i stosowny zapis został sformułowany w umowie zawartej z instytucją szkoleniową.

Wszystkim uczestnikom szkoleń przysługuje odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków powstałych w związku z odbywaniem szkolenia.

Osoba uczestnicząca w szkoleniu, samotnie wychowująca co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż., a w przypadku dziecka niepełnosprawnego – do 18 r.ż., może otrzymać na okres do 6 miesięcy refundację kosztów opieki nad tym dzieckiem w wysokości nie wyższej niż połowa zasiłku dla bezrobotnych (pod warunkiem, że jej przychód nie przekracza minimalnego wynagrodzenia za pracę). Na podobnych zasadach przysługuje refundacja kosztów opieki nad osobą zależną.

2. Studia podyplomowe

Zakres pomocy

Starosta na wniosek bezrobotnego, uprawnionej osoby poszukującej pracy lub pracownika w wieku 45 lat i więcej, może sfinansować do wysokości 100% koszty studiów podyplomowych należne organizatorowi. Z Funduszu Pracy można opłacić koszt studiów podyplomowych do wysokości 3 - krotności przeciętnego wynagrodzenia.

Bezrobotnemu, któremu starosta przyznał sfinansowanie kosztów studiów podyplomowych, za okres uczestnictwa w tych studiach zgodnie z ich programem przysługuje stypendium w wysokości 20% zasiłku.

W przypadku podjęcia przez uczestnika studiów podyplomowych zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej w trakcie ich odbywania, nie zawieszają się finansowania tych studiów oraz wypłaty stypendium, do planowanego terminu ich zakończenia. W przypadku przerwania studiów podyplomowych z winy uczestnika, kwota wydatkowana na ich finansowanie podlega zwrotowi.

3. Pożyczki na szkolenia

Zakres pomocy

Starosta na wniosek bezrobotnego, uprawnionej osoby poszukującej pracy lub pracownika w wieku 45 lat i więcej może udzielić pożyczki na sfinansowanie kosztów szkolenia, w celu umożliwienia podjęcia lub utrzymania zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej. Pożyczka nie może przekroczyć 4 - krotności przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu podpisania umowy.

Udzielona pożyczka jest nieoprocentowana, a okres jej spłaty nie może przekroczyć 18 miesięcy od ustalonego w umowie dnia zakończenia szkolenia.

W przypadku wykorzystania pożyczki na inne cele niż określone w umowie, a także niepodjęcia lub nieukończenia szkolenia, pożyczka podlega bezzwłocznemu zwrotowi

w całości, wraz z odsetkami ustawowymi. Odsetki ustawowe ustala się także od kwoty pożyczki niespłaconej w terminie.

4. Egzamininy i licencje

Zakres pomocy

Starosta na wniosek bezrobotnego, uprawnionej osoby poszukującej pracy lub pracownika w wieku 45 lat i więcej może sfinansować koszty egzaminów umożliwiających uzyskanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, określonych uprawnień zawodowych lub tytułów zawodowych oraz koszty uzyskania licencji niezbędnych do wykonywania danego zawodu. Sfinansowanie z Funduszu Pracy kosztu egzaminu lub uzyskania licencji nie może przekroczyć wysokości przeciętnego wynagrodzenia.

Starosta może również sfinansować z Funduszu Pracy w formie zwrotu, koszty przejazdu na egzamin poniesione przez bezrobotnego.

INSTRUMENTY WSPIERAJĄCE PODNOSZENIE KOMPETENCJI

Rodzaje pomocy

Urząd pracy, o ile nie dysponuje ofertą odpowiedniej pracy, może pomóc lepiej dostosować kompetencje lub kwalifikacje klienta do potrzeb pracodawców, oferując bezrobotnym (i wybranym grupom poszukujących pracy) tzw. dodatkowe instrumenty/programy rynku pracy:

1. staż, w tym dla osób w wieku do 30 r.ż. z wykorzystaniem bonu stażowego,
2. przygotowanie zawodowe dorosłych,
3. stypendium na kontynuowanie nauki.

1. Staż

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, art. 53 (Dz. U. z 2016, poz. 645 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 20 sierpnia 2009 r. *w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych* (Dz. U. 2009, Nr 142, poz. 1160).

Osoby uprawnione do uzyskania pomocy

Do odbycia stażu od dn. 27 maja 2014 r. może zostać skierowana każda osoba bezrobotna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy (wcześniej ze stażu mogły skorzystać jedynie osoby bezrobotne pozostające w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy)¹.

Skierowanie na staż bezrobotny może otrzymać po ustaleniu dla niego profilu pomocy i ujęciu stażu w Indywidualnym Planie Działania (IPD).

¹ Do dn. 27 maja 2014 r. mogła zostać skierowana, zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy osoba bezrobotna: do 25 r.ż. lub do 27 r.ż. będąca absolwentem szkoły wyższej; bezrobotna długotrwale albo po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego, albo kobieta, która nie podjęła zatrudnienia po urodzeniu dziecka; powyżej 50 roku życia; bez kwalifikacji zawodowych; bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego; samotnie wychowująca co najmniej jedno dziecko do 18 r. ż.; która po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęła zatrudnienia; niepełnosprawna.

Zakres pomocy

Staż oznacza nabywanie umiejętności praktycznych do wykonywania pracy poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy, bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Staż odbywa się na podstawie umowy zawartej pomiędzy starostą a pracodawcą, według określonego programu.

Starosta może skierować bezrobotnego do odbycia stażu przez okres 6 miesięcy. Młodzi bezrobotni do 30 r.ż. mogą otrzymać skierowanie na staż przez okres 12 miesięcy.

Bezrobotny do 30 r.ż. może realizować staż także na podstawie otrzymanego bonu stażowego; wówczas sam wybiera pracodawcę, który przyjmie go na 6 miesięczny staż, a po tym okresie zobowiązuje się zatrudnić go na kolejne 6 miesięcy. Bon stanowi gwarancję skierowania na staż i sfinansowania stypendium, ponadto starosta finansuje: koszty przejazdu (w formie ryczałtu) oraz koszty niezbędnych badań lekarskich lub psychologicznych. Pracodawcy, który zatrudni bezrobotnego przez deklarowany okres 6 miesięcy, starosta wypłaca premię w wysokości 1 500 zł. Premia stanowi pomoc udzielaną zgodnie z warunkami dopuszczalności pomocy *de minimis*.

Stażysta świadczy pracę w pełnym wymiarze czasu pracy zgodnie z programem stażu. Przysługuje mu w tym okresie stypendium w wysokości 120% zasiłku dla bezrobotnych. Stażysta może także ubiegać się o zwrot kosztów dojazdu i niezbędnych badań lekarskich lub psychologicznych, ew. zakwaterowania (o ile spełnia dodatkowe kryteria).

Czas pracy bezrobotnego odbywającego staż nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo, a bezrobotnego będącego osobą niepełnosprawną ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności - 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo. Bezrobotny nie może odbywać stażu w niedziele i święta, w systemie pracy zmianowej, w godzinach nadliczbowych i w dni ustawowo wolne od pracy.

Na wniosek bezrobotnego odbywającego staż organizator jest obowiązany do udzielenia dni wolnych w wymiarze 2 dni za każde 30 dni kalendarzowych odbywania stażu. Za dni wolne przysługuje stypendium. Za ostatni miesiąc odbywania stażu organizator jest obowiązany udzielić dni wolnych przed upływem terminu zakończenia stażu.

Do pracodawcy można skierować nie więcej stażystów niż zatrudnia on pracowników w dniu składania wniosku (w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy). U organizatora stażu, który nie jest pracodawcą, staż może odbywać jednocześnie jeden bezrobotny. Przyjmujący na staż wyznacza opiekuna stażysty, który udziela bezrobotnemu wskazówek i pomocy w wypełnianiu powierzonych zadań. Bezrobotny sporządza sprawozdanie z przebiegu stażu zawierające informacje o wykonywanych zadaniach oraz uzyskanych kwalifikacjach lub umiejętnościach zawodowych. Nadzór nad odbywaniem stażu sprawuje powiatowy urząd pracy.

Po zakończeniu stażu bezrobotny otrzymuje:

- 1) kopię programu stażu,
- 2) swoje sprawozdanie i opinię organizatora stażu, z informacją o wykonywanych zadaniach i zdobytych umiejętnościach,
- 3) zaświadczenie o odbyciu stażu wystawione przez starostę.

Bez konsekwencji dla stażysty staż może zostać przerwany, jeśli uczestnik podejmie zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą. Ponadto, na wniosek bezrobotnego, powiatowy urząd pracy może rozwiązać z organizatorem umowę o odbycie stażu, jeśli warunki umowy nie są przestrzegane.

2. Przygotowanie zawodowe dorosłych

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, art. 53 a – m, art. 61 a (Dz. U. z 2016, poz. 645 z późn. zm.)²,
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 kwietnia 2009 r. w sprawie *przygotowania zawodowego dorosłych* (Dz. U. 2014, poz. 497).

Osoby uprawnione do uzyskania pomocy

Do odbycia przygotowania zawodowego dorosłych może zostać skierowana osoba, która jest zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy, po ustaleniu dla niej profilu pomocy i ujęciu tej formy aktywizacji w Indywidualnym Planie Działania (IPD). O skierowanie może ubiegać się osoba bezrobotna lub uprawniona do szkoleń osoba poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu.

Zakres pomocy

Celem przygotowania zawodowego dorosłych jest uzyskanie przez osoby uprawnione kwalifikacji lub umiejętności zawodowych, potwierdzonych odpowiednimi dokumentami.

Przygotowanie zawodowe dorosłych realizowane jest na podstawie umowy w sprawie realizacji przygotowania zawodowego dorosłych, zawieranej między:

- starostą a pracodawcą lub
- starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową posiadającą wpis do rejestru instytucji szkoleniowych (który prowadzony jest przez właściwy wojewódzki urząd pracy).

Przygotowanie zawodowe dorosłych realizowane jest według programu, który ma na celu kształtowanie umiejętności praktycznych (80% czasu programu) oraz zdobywanie wiedzy teoretycznej, niezbędnej do wykonywania zadań zawodowych. Program przygotowuje pracodawca lub instytucja szkoleniowa we współpracy z pracodawcą. Zajęcia nie mogą przekraczać 8 godzin zegarowych dziennie i 40 godzin zegarowych tygodniowo. Część poświęconą teorii może realizować sam pracodawca, może też udzielić uczestnikowi programu czasu wolnego na dokończanie się w instytucji szkoleniowej. W przypadku gdy pracodawca nie może zapewnić warunków do zrealizowania w pełni programu praktycznej nauki zawodu dorosłych, możliwe jest realizowanie części tego programu przez wskazane przez starostę placówki oświatowe, w wymiarze nie przekraczającym 20 % czasu programu. Na czas realizacji programu pracodawca wyznacza opiekuna uczestnika przygotowania zawodowego dorosłych.

Bezrobotnemu uczestnikowi przygotowania zawodowego dorosłych przysługuje stypendium w wysokości 120% kwoty zasiłku dla bezrobotnych miesięcznie.

Przygotowanie zawodowe dorosłych realizowane jest w dwóch formach:

- 1) praktyczna nauka zawodu dorosłych, która trwa od 6 do 12 miesięcy³, jej program uwzględnia wymagania podstawy programowej kształcenia w zawodzie lub wymagania będące podstawą egzaminu czeladniczego, kończy się egzaminem potwierdzającym kwalifikacje zawodowe lub egzaminem czeladniczym, zaś opiekun praktycznej nauki zawodu dorosłych musi posiadać kwalifikacje instruktora praktycznej nauki zawodu.

² Od maja 2014 r., skrócony został czas przeznaczony na praktyczną naukę zawodu, ale zasady organizowania przygotowania zawodowego dorosłych nie zmieniły się.

³ Do dn. 27 maja 2014 r. okres ten wynosił 12 - 18 miesięcy.

- 2) przyuczenie do pracy dorosłych, które trwa od 3 do 6 miesięcy, jego program uwzględnia wymagania pracodawcy lub standardy kwalifikacji/ kompetencji zawodowych dostępne w bazach danych prowadzonych przez ministra właściwego do spraw pracy oraz może uwzględniać wymagania podstawy programowej kształcenia w zawodzie lub wymagania będące podstawą egzaminu czeladniczego, pozwala opanować część zawodu i kończy się egzaminem sprawdzającym, przeprowadzonym przez instytucję szkoleniową lub egzaminem potwierdzającym określoną kwalifikację w zawodzie, zaś opiekun przyuczenia do pracy dorosłych musi posiadać co najmniej: wykształcenie średnie, 3-letni staż pracy w nauczonym zawodzie oraz roczne doświadczenie w sprawowaniu funkcji kierownika/ opiekuna.

Uczestnik przygotowania zawodowego dorosłych, który z własnej winy przerwał program lub nie przystąpił do egzaminu, na jego zakończenie jest obowiązany do zwrotu kosztów poniesionych przez urząd pracy z Funduszu Pracy. Wyjątek stanowi sytuacja, gdy powodem przerwania programu lub nieprzystąpienia do egzaminu było podjęcie zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej.

Starosta refunduje pracodawcy, z którym zawarł umowę w sprawie przygotowania zawodowego dorosłych, wydatki poniesione na uczestnika, w szczególności na materiały i surowce, eksploatację maszyn i urządzeń, odzież roboczą, posiłki regeneracyjne i inne środki, w wymiarze 2% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za każdy pełny miesiąc realizacji programu.

Pracodawcy przysługuje jednorazowa premia po zakończeniu przygotowania zawodowego dorosłych, jeżeli skierowany przez starostę uczestnik ukończył program i zdał odpowiedni egzamin. Premia przyznawana jest w wysokości 400 zł za każdy pełny miesiąc programu przygotowania zawodowego dorosłych, zrealizowanego dla każdego skierowanego uczestnika. Premia nie przysługuje pracodawcy, z którym umowa w sprawie realizacji przygotowania zawodowego dorosłych została rozwiązana z winy pracodawcy.

Refundacja pracodawcy wydatków poniesionych na uczestnika przygotowania zawodowego dorosłych oraz premia są przyznawane na zasadach pomocy *de minimis*.

3. Stypendium na kontynuowanie nauki

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, art. 55 (Dz. U. z 2016, poz. 645 z późn. zm.).

Osoby uprawnione do uzyskania pomocy

Stypendium z tytułu podjęcia dalszej nauki przysługuje bezrobotnemu po ustaleniu dla niego profilu pomocy i ujęciu tej formy pomocy w Indywidualnym Planie Działań (IPD). O stypendium może ubiegać się bezrobotny, który spełnia łącznie kryteria:

- 1) jest bez kwalifikacji zawodowych,
- 2) w okresie 12 miesięcy od dnia zarejestrowania w powiatowym urzędzie pracy podjął dalszą naukę:
 - w szkole ponadgimnazjalnej dla dorosłych, publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej albo
 - w szkole wyższej na studiach niestacjonarnych,
- 3) dysponuje dochodem na osobę w rodzinie w wysokości uprawniającej do uzyskania świadczeń z pomocy społecznej.

Zakres pomocy

Na wniosek bezrobotnego pozostającego w szczególnie trudnej sytuacji materialnej, starosta może przyznać mu stypendium ułatwiające powrót do systemu kształcenia i osiągnięcie kolejnego poziomu kwalifikacji. Stypendium przysługuje w okresie 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia nauki, w wysokości 100% zasiłku dla bezrobotnych miesięcznie. Wypłata stypendium może zostać przedłużona do ukończenia nauki, zgodnie z programem nauczania.

Osobie, która otrzymuje stypendium na kontynuowanie nauki i w trakcie tej nauki rozpoczęła pracę, przysługuje stypendium w wysokości 20% zasiłku od dnia podjęcia zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej. Stypendium nie przysługuje w przypadku przerwania nauki lub przekroczenia dochodu na osobę w rodzinie uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej (do dochodu nie wlicza się kwoty stypendium).

KRAJOWY FUNDUSZ SZKOLENIOWY - KFS

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, art. 69a-69b (Dz. U. z 2016, poz. 645 z późn. zm.) – przepis obowiązuje od 27 maja 2014 r.

Osoby uprawnione do uzyskania pomocy

Pracodawcy i pośrednio - pracownicy uczestniczący w kształceniu ustawicznym.

Zakres pomocy

Od 27 maja 2014 r. wprowadzony został Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS) mający na celu wsparcie pracodawców w podnoszeniu kwalifikacji lub kompetencji pracowników. Tworzy go pula środków w wysokości 2% przychodów Funduszu Pracy. Środki te mogą być przeznaczone na dofinansowanie (na wniosek pracodawcy złożony do powiatowego urzędu pracy) kosztów:

- 1) określania potrzeb szkoleniowych u pracodawcy,
- 2) kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawcy (kursy, studia podyplomowe),
- 3) egzaminów umożliwiających uzyskanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń i innych dokumentów potwierdzających kompetencje,
- 4) badań lekarskich i psychologicznych wymaganych dla podjęcia kształcenia lub pracy w danym zawodzie,
- 5) ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków uczestników projektu szkoleniowego.

Ponadto, środki KFS mogą być przeznaczane na jego promocję, określanie zapotrzebowania na kompetencje i kwalifikacje na rynku pracy, konsultacje i poradnictwo dla pracodawców w zakresie korzystania z KFS oraz badanie efektywności wsparcia udzielonego ze środków KFS. W pierwszych dwóch latach funkcjonowania KFS (2014 r. i 2015 r.) wspierane było kształcenie ustawiczne osób pracujących w wieku powyżej 45 lat; od 2016 r. ograniczenie wiekowe zostało zniesione.

Dofinansowanie kształcenia ustawicznego w danym roku dla jednego uczestnika nie może przekroczyć 3-krotności średniego wynagrodzenia. Pracodawca zatrudniający średniorocznie do 10 osób może otrzymać dofinansowanie w wysokości 100% kosztów kształcenia ustawicznego, pozostali pracodawcy – w wysokości 80% kosztów. Przedsiębiorcom wsparcie jest udzielane na zasadach pomocy *de minimis*.

2. ŚRODKI FUNDUSZU PRACY PRZEZNACZANE NA SZKOLENIA, STAŻE I PRZYGOTOWANIE ZAWODOWE DOROSŁYCH

W 2016 r. wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu wyniosły 5 770,6 mln zł. W ciągu ostatnich 10 lat początkowo inwestycje na aktywizację bezrobotnych i poszukujących pracy sukcesywnie się zwiększały, jednak w 2011 r. zostały drastycznie zmniejszone, a szczególnie mocno zostały zredukowane wydatki na usługi szkoleniowe – niemal 4-krotnie. Od 2012 r. wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu wzrastają. W 2016 r., w porównaniu z rokiem 2015, wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu wzrosły o ok. 9%, jednak na szkolenia zmniejszyły się o ok. 12%.

Tabela 1. Wydatki z Funduszu Pracy w latach 2007 - 2016 w mln zł*

Rok	Ogółem	Zasiłki i świadczenia	Formy aktywne	Usługa szkoleniowa **	Przygotowanie zawodowe dorosłych ***
2007	6 963,3	2 267,8	2 709,6	266,4	x
2008	5 753,1	1 840,8	3 362,4	280,3	x
2009	11 012,0	4 485,3	5 877,3	276,0	0,3
2010	12 376,4	5 014,1	6 745,2	306,9	1,2
2011	8 900,7	4 796,2	3 476,8	83,0	4,2
2012	9 637,1	5 316,7	3 889,7	113,8	2,1
2013	11 325,2	5 958,0	4 633,0	128,0	2,0
2014	11 099,8	5 531,4	5 052,1	135,3	1,8
2015	10 931,1	5 100,1	5 294,3	102,8	1,1
2016	11 052,5	4 582,4	5 770,6	89,9	4,2

* Na podstawie danych Departamentu Funduszy MRPiPS.

** Do 2009 r. w wydatkach na szkolenia uwzględniono również dodatek szkoleniowy w wysokości 20% zasiłku dla bezrobotnych, później - koszty należne instytucjom szkoleniowym/ egzaminującym/ organizatorom studiów podyplomowych i pożyczki szkoleniowe (wyróżniane do 2013 r.).

*** Koszty przygotowania zawodowego dorosłych obejmują: refundację pracodawcy wydatków poniesionych na uczestnika, jednorazową premię przyznaną pracodawcy, należność przysługującą instytucji szkoleniowej, koszty egzaminów kwalifikacyjnych i egzaminów sprawdzających.

W 2016 r. na sfinansowanie z Funduszu Pracy usług szkoleniowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy (opłacenie instytucji szkoleniowych, studiów podyplomowych, egzaminów) urzędy pracy przeznaczyły 89,9 mln zł. Jest to jedna z najniższych kwot w ciągu ostatnich 10 lat, zbliżona do poziomu 2011 roku (kiedy to nastąpiło drastyczne załamanie finansowania szkoleń bezrobotnych). W porównaniu z rokiem 2015 wydatki na opłacenie usług szkoleniowych zmniejszyły się o 12,9 mln zł. (spadek o 12,5%).

Na wsparcie pracodawców środkami Krajowego Funduszu Szkoleniowego wydatkowano w 2016 r. 182,4 mln zł., co oznacza wzrost o 27,9 mln zł. w porównaniu z rokiem poprzednim.

Tabela 2. Wydatki z Funduszu Pracy na usługę szkoleniową wg formy edukacji oraz wydatki KFS w latach 2012-2016, w tys. zł.*

L.p.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
1.	należność dla instytucji szkoleniowych	108 434,9	120 980,3	110 577,8	96 678,2	80 810,8
2.	koszty studiów podyplomowych	3 828,7	5 187,7	3 971,1	5 723,6	8 653,2
3.	koszty egzaminów i uzyskania licencji	419,2	528,9	506,1	386,7	415,6
4.	pożyczki szkoleniowe**	53,5	65,1	bd	bd	bd
5.	Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)	X	X	20 177,9	154 500	182 384,5

* Na podstawie danych Departamentu Funduszy MRPiPS.

** Pożyczki szkoleniowe od 2014 r. wykazywane są w łącznej pozycji „Inne“ i w związku z tym dane o tych wydatkach nie są dostępne.

Wydatki na stypendia i składki na ubezpieczenie społeczne związane z podnoszeniem kompetencji bezrobotnych wyniosły w 2016 roku 1 290,9 mln zł. Oznacza to, że kwota ta zmalała w stosunku do 2015 r. o 100,7 mln zł.

Tabela 3. Wydatki z Funduszu Pracy (FP) na stypendia i składki na ubezpieczenie społeczne, w latach 2012-2016*

Lp.	Wydatki z FP na stypendia i składki na ubezpieczenie społeczne	2012	2013	2014	2015			2016		
		Kwota ogółem w mln zł	Kwota ogółem w mln zł	Kwota ogółem w mln zł	Kwota ogółem w mln zł	Liczba osób w roku	Wydatki na uczestnika w zł	Kwota ogółem w mln zł	Liczba osób w roku	Wydatki na uczestnika w zł
1.	Ogółem	943,4	1 347,9	1 436,8	1 391,6	309 160	4 501,2	1 290,9	286 868	4 499,8
2.	za okres szkolenia	75,8	85,6	75,8	67,7	67 268	1 006,4	53,7	55 221	972,5
3.	za okres studiów podyplomowych	1,9	2,6	2,3	2,1	2 698	778,3	2,9	3 004	932,1
4.	za okres stażu	858,0	1 249,2	1 350,8	1 316,0	238 135	5 526,3	1 228,9	227 714	5 396,2
5.	za okres przygotowania zawodowego dorosłych	3,3	4,6	3,1	2,7	456	5 921,0	2,7	439	6 150,3
6.	za okres kontynuowania nauki	4,4	5,8	4,7	2,9	603	4 809,3	2,7	490	5 306,1

* Na podstawie Sprawozdania MPiPS-02 O przychodach i wydatkach z Funduszu Pracy.

Wysokość stypendium na uczestnika konkretnej formy aktywizacji zależy od wysokości stypendium ustalonego w przepisach za udział w danej formie aktywizacji oraz okresu realizacji tej formy. W 2016 r., tak jak w latach poprzednich zdecydowanie najwięcej środków Funduszu Pracy przeznaczono na stypendia stażowe (1 228,8 mln zł, czyli 95%).

Jednak, w przeliczeniu na jednego uczestnika nieco kosztowniejsze były stypendia dla uczestników przygotowania zawodowego dorosłych (6,1 tys. zł. wobec 5,4 tys. zł. za okres stażu), podobnie, jak to było w latach poprzednich, ze względu na dłuższy okres wypłacania podyktowany programem nauki zawodu.

Ogółem w 2016 r. średnio koszt szkolenia jednego uczestnika w formie opłaty dla instytucji szkoleniowej wynosił 1 463,4 zł. Można szacować, że przeciętnie na szkolenie jednego bezrobotnego, łącznie ze stypendium, urzędy pracy wydały 2 435,9 zł. W stosunku do 2015 roku koszty te prawie nie uległy zmianie.

Warto też odnotować, że wydatki na egzaminy i uzyskanie licencji na jednego uczestnika w 2016 r. wzrosły o prawie 15%.

Tabela 4. Przeciętne koszty wybranych form aktywizacji jednego uczestnika w 2015 r. i 2016 r., w zł.

Lp.	Przeciętne koszty aktywizacji jednej osoby*	2015			2016		
		Oplata za uczestnika dla instytucji	Stypendium	Wydatki na uczestnika	Oplata za uczestnika dla instytucji	Stypendium	Wydatki na uczestnika
1.	Koszt szkolenia	1 437,2	1 006,9	2 444,1	1 463,4	972,5	2 435,9
2.	Koszt studiów podyplomowych	2 121,4	792	2 913,4	2 898,8	965	3 863,8
3.	Koszt egzaminów i uzyskania licencji	475,1	-	475,1	545,4	-	545,4
4.	Koszt kontynuowania nauki	-	4 809,3	4 809,3	-	5 306,1	5 306,1

* Na podstawie danych z tabeli 2 i 3 (szkolenia i studia podyplomowe, koszt kontynuowania nauki) oraz tabeli 2 i 28 (egzaminy).

3. UCZESTNICTWO W SZKOLENIACH ORGANIZOWANYCH PRZEZ URZĘDY PRACY

W 2016 r. urzędy pracy skierowały na szkolenia ponad 53 tys. osób bezrobotnych i poszukujących pracy, czyli prawie 15 tys. osób mniej niż w roku 2015 (spadek o 22%). Liczba osób skierowanych na szkolenia jest najniższa w ciągu ostatnich 10 lat, porównywalna do 2011 r.

Szkolenia ukończyło ponad 52 tys. osób, tj. prawie 15 tys. osób mniej niż w roku poprzednim (spadek o 22,4%).

W 2016 r. udział procentowy osób przeszkolonych w trybie „indywidualnym”, zwiększył się o 0,8 pkt procentowego, natomiast w trybie szkoleń grupowych tj. przeprowadzanych zgodnie z planem szkoleń urzędu pracy, zmniejszył się o 0,9 pkt procentowego.

Tabela 5. Uczestnictwo zarejestrowanych bezrobotnych i poszukujących pracy w szkoleniach organizowanych przez urzędy pracy w latach 2007-2016 w tys. osób*

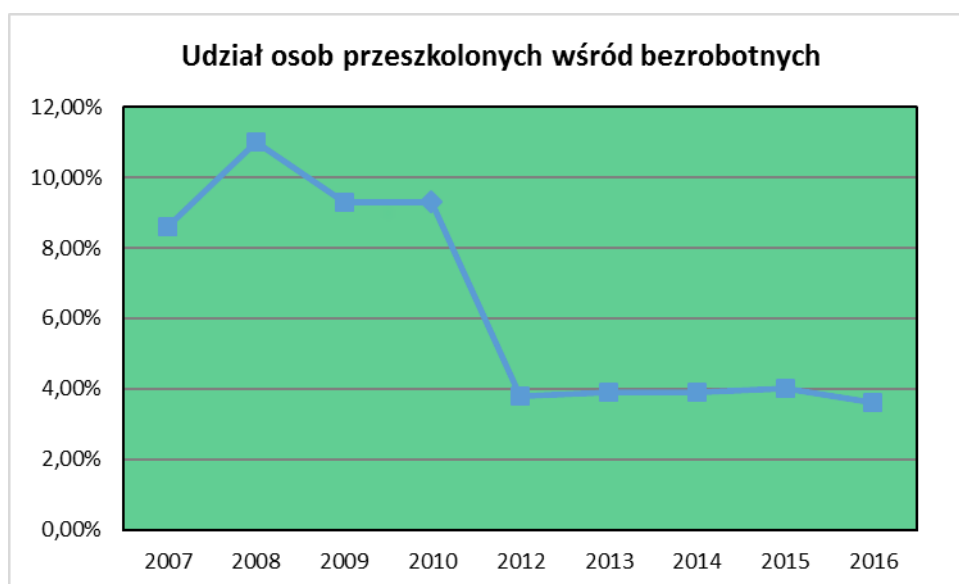
Lp.	Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
-----	------------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

1.	Liczba osób, które rozpoczęły szkolenie	178,1	171,0	168,3	182,3	53,8	80,7	85,7	79,2	68,4	53,6
2.	Liczba osób, które ukończyły szkolenie	172,3	165,9	163,7	178,5	54,7	79,1	84,2	77,9	66,9	52,0
3.	Liczba przeszkolonych bezrobotnych	165,2	157,7	161,3	177,0	53,8	78,0	83,4	77,2	66,2	51,4
4.	Przeszkoleni w trybie grupowym (w tys. i %)	127,7 77,3%	121,7 77,2%	124,8 77,4%	139,6 78,2%	36,5 66,8%	53,3 67,4%	56,3 66,9%	53,1 68,2%	37,9 56,6%	29,0 55,7%
5.	Przeszkoleni w trybie „indywidualnym” (liczba i %)**	37,4 22,7%	36,0 22,8%	36,4 22,6%	38,9 21,8%	18,2 33,2%	25,7 32,6%	27,9 33,1%	24,8 31,8%	29,0 43,4%	23,0 44,2%
7.	Procent osób przeszkolonych wśród bezrobotnych	8,6%	11,0%	9,3%	9,3%	2,8%	3,8%	3,9%	4,0%	4,0%	3,6%

* Dane za lata 2007-2009 odnoszą się do przeszkolonych bezrobotnych (osób bezrobotnych, które ukończyły szkolenie), a za lata 2010-2016 r. do ogółu przeszkolonych.

** Od 2015 r. do kategorii przeszkolonych w trybie „indywidualnym” zaliczono osoby uczestniczące w szkoleniach: na podstawie wskazania kursu przez bezrobotnego z wybranej oferty rynkowej, w ramach bonu szkoleniowego, trójstronnych umów szkoleniowych, uczestniczące w szkoleniach częściowo sfinansowanych z Funduszu Pracy oraz poszukujące pracy, które ukończyły szkolenie.

W 2016 r. szkolenia ukończyło ok. 3,6% bezrobotnych (w rejestrze urzędów pracy w 2016 r. pozostawało średniorocznie 1 438 412 tys. osób bezrobotnych).

Szkolenia w ramach bonu szkoleniowego w 2016 r. rozpoczęło 4 400 osób bezrobotnych do 30 r.ż. (złożyło wniosek 4 957 osób). Osoby, które rozpoczęły szkolenia w ramach bonu szkoleniowego stanowiły 8,2% wszystkich rozpoczynających szkolenia.

W 2016 r. zawarto 365 trójstronnych umów szkoleniowych (TUS) na szkolenie ściśle dopasowane do potrzeb pracodawcy (złożono 391 wniosków). W ramach trójstronnej umowy szkoleniowej rozpoczęły szkolenie 682 osoby bezrobotne, ukończyły tę formę aktywizacji 334 osoby, czyli ponad połowa. Osoby, które skierowano na szkolenia w ramach TUS stanowiły 1,3% wszystkich skierowanych na szkolenia.

Tabela 6. Bony szkoleniowe i trójstronne umowy szkoleniowe TUS, 2015-2016

Instrument	Liczba złożonych wniosków		Liczba skierowanych na szkolenia / umów		% przyznanych bonów/ zawartych umów	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Bon szkoleniowy - uczestnicy	6 393	4 957	5 972	4 400	93%	81%
Trójstronna umowa szkoleniowa						
umowy	513	391	373	365	73%	93%
uczestnicy	x	x	823	682	x	x

4. STRUKTURA SZKOLONYCH BEZROBOTNYCH

W 2016 r. wśród osób, które ukończyły szkolenie na podstawie skierowania z urzędu pracy przewagą mieli mężczyźni (68%). Różnica między liczbą mężczyzn a kobiet, które rozpoczęły szkolenie zwiększyła się o 4 punkty procentowe na korzyść mężczyzn.

Przewaga mężczyzn uczestniczących w szkoleniach nad kobietami utrzymuje się od 2007 r. i wzrasta.

Tabela 7. Struktura przeszkolonych bezrobotnych według płci, w latach 2007 – 2016* (przeszkoleni ogółem = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1.	kobiety	43%	45%	43%	44%	40%	39%	38%	37%	34%	32%
2.	mężczyźni	57%	55%	57%	56%	60%	61%	62%	63%	66%	68%

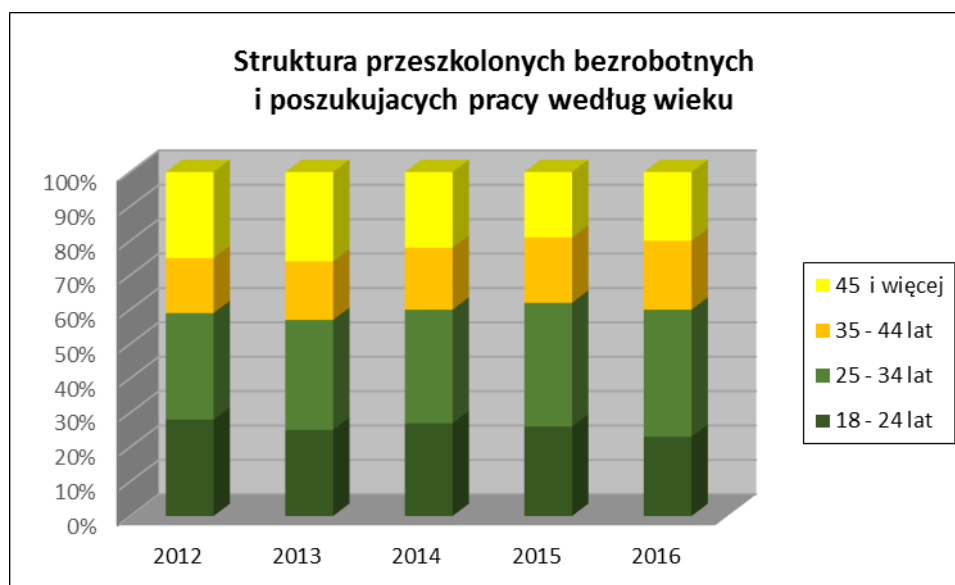
* Za lata 2015-2016 na podstawie sprawozdań statystycznych MPiPS 01 *O rynku pracy*, Załącznik nr 6.

Wśród przeszkolonych w 2016 r. dominowała grupa osób w wieku 25-34 lata, podobnie jak w latach poprzednich. W porównaniu do 2015 r. w grupie najmłodszych przeszkolonych, w wieku 18-24 lata nastąpił spadek o 3 punkty procentowe, kosztem pozostałych grup wiekowych, w których nastąpił wzrost o 1 pkt procentowy.

Tabela 8. Struktura przeszkolonych bezrobotnych i poszukujących pracy według wieku, w latach 2012-2016 (przeszkoleni ogółem = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
1.	18 - 24 lata	28%	25%	27%	26%	23%
2.	25 - 34 lata	31%	32%	33%	36%	37%
3.	35 - 44 lata	16%	17%	18%	19%	20%

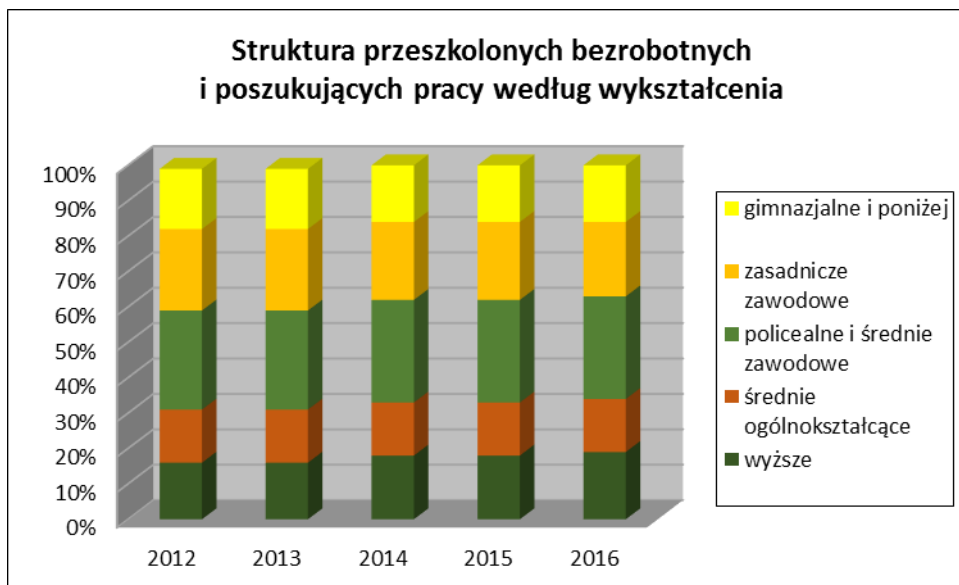
4.	45 lat i więcej	25%	26%	22%	19%	20%
----	-----------------	-----	-----	-----	-----	-----

W 2016 r. wśród szkolonych najliczniejszą grupę, podobnie jak w latach poprzednich, stanowiła grupa osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Udział tej grupy w strukturze przeszkolonych bezrobotnych i poszukujących pracy wynosi 29%. W porównaniu z rokiem 2015 wzrósł o 1 pkt procentowy udział przeszkolonych posiadających wyższe wykształcenie, kosztem przeszkolonych z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Tabela 9. Struktura przeszkolonych bezrobotnych i poszukujących pracy według wykształcenia, w latach 2012-2016 (przeszkoleni ogółem = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Wyższe	15%	16%	18%	18%	19%
2.	Średnie ogólnokształcące	15%	15%	15%	15%	15%
3.	Policealne i średnie zawodowe	29%	28%	29%	29%	29%
4.	Zasadnicze zawodowe	23%	23%	22%	22%	21%
5.	Gimnazjalne i poniżej	18%	17%	16%	16%	16%

Na specjalną uwagę zasługują osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Osoby długotrwale bezrobotne stanowią od lat najliczniejszą grupę osób kończących szkolenia – w 2016 r. ich udział stanowi 29,8%. W porównaniu do 2015 r. udział przeszkolonych bezrobotnych z tej grupy osób zmniejszył się jednak o 4,9 punktów procentowych.

Licznie w szkoleniach biorą również udział osoby młode – do 25 r.ż. (które stanowią 24,9%). W porównaniu z 2015 r. udział przeszkolonych z tej grupy osób zmniejszył się o 2,7 punkty procentowe.

W strukturze osób przeszkolonych zwiększył się natomiast, w porównaniu z ubiegłym rokiem udział osób powyżej 50 r.ż. (o 0,8 pkt procentowego).

Tabela 10. Osoby bezrobotne, będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w strukturze przeszkolonych bezrobotnych, w latach 2012 – 2016 (przeszkoleni ogółem = 100%)*

Lp.	Bezrobotni:	2012	2013	2014	2015	2016
1.	do 25 r.ż.	29,6%	26,5%	28,8%	27,6%	24,9%
2.	długotrwale	40,9%	39,3%	40,0%	34,7%	29,8%
3.	bez kwalifikacji	13,8%	14,6%	14,9%	bd	bd
5.	powyżej 50 r.ż.	18,7%	18,9%	15,8%	11,6%	12,4%
6.	samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 r.ż.	5,9%	6,0%	5,6%	bd	bd
7.	niepełnosprawni	5,6%	5,6%	5,2%	4,0%	3,8%

* Na podstawie sprawozdań statystycznych MPiPS-01 *O rynku pracy*, Załącznik nr 6.

5. UDZIAŁ OSÓB PRZESZKOLONYCH W WYBRANYCH GRUPACH KLIENTÓW URZĘDÓW PRACY

W 2016 r. urzędy pracy skierowały na szkolenia 53 642 osób; szkoleniami objęto 3,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Udział osób przeszkolonych w stosunku do wszystkich bezrobotnych w 2016 r. w porównaniu do 2015 r. zmalał o 0,4 pkt procentowego.

Kobiety korzystają ze szkoleń rzadziej niż mężczyźni i ta tendencja utrzymuje się od lat. W 2016 r. szkolenia na podstawie skierowania z urzędu pracy ukończyło 5,2% osób spośród zarejestrowanych mężczyzn, tj. mniej niż w roku ubiegłym (o 0,4 pkt procentowego). Przeszkolonych zostało 2,2% osób spośród zarejestrowanych kobiet, tj. mniej niż w roku ubiegłym (o 0,5 pkt procentowego).

Tabela 11. Wskaźnik przeszkolenia średniorocznie bezrobotnych kobiet i mężczyzn, w latach 2012- 2016 (bezrobotni danej kategorii płci = 100%)*

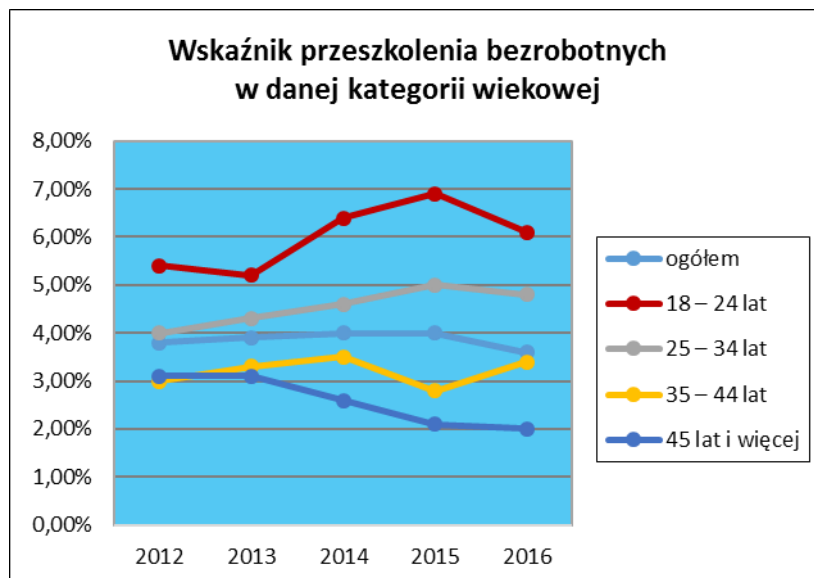
Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	Różnica między rokiem 2015 a 2016
1.	Ogółem	3,8%	3,9%	4,0%	4,0%	3,6%	-0,4 pkt %
2.	Kobiety	2,8%	2,9%	2,9%	2,7%	2,2%	-0,5 pkt %
3.	Mężczyźni	5,0%	4,9%	5,0%	5,6%	5,2%	-0,4 pkt %

*Na podstawie sprawozdań statystycznych MPiPS-01 *O rynku pracy*, Załącznik nr 6.

Od lat cały czas utrzymuje się prawidłowość: im młodsza grupa wiekowa, tym większy odsetek bezrobotnych z tej grupy bierze udział w szkoleniach. W 2016 r. największy procent osób przeszkolonych odnotowano, podobnie jak rok wcześniej, w grupie najmłodszych bezrobotnych: 6,1% spośród zarejestrowanych osób w wieku 18-24 lata ukończyło szkolenie (w porównaniu z rokiem 2015 wskaźnik ten spadł o 0,8 pkt procentowego). Najmniejszy był udział osób przeszkolonych w grupie wiekowej 45 lat i więcej.

Tabela 12. Udział osób przeszkolonych średniorocznie przez urzędy pracy w danej kategorii wiekowej, w latach 2012-2016 (bezrobotni danej kategorii wieku = 100%)

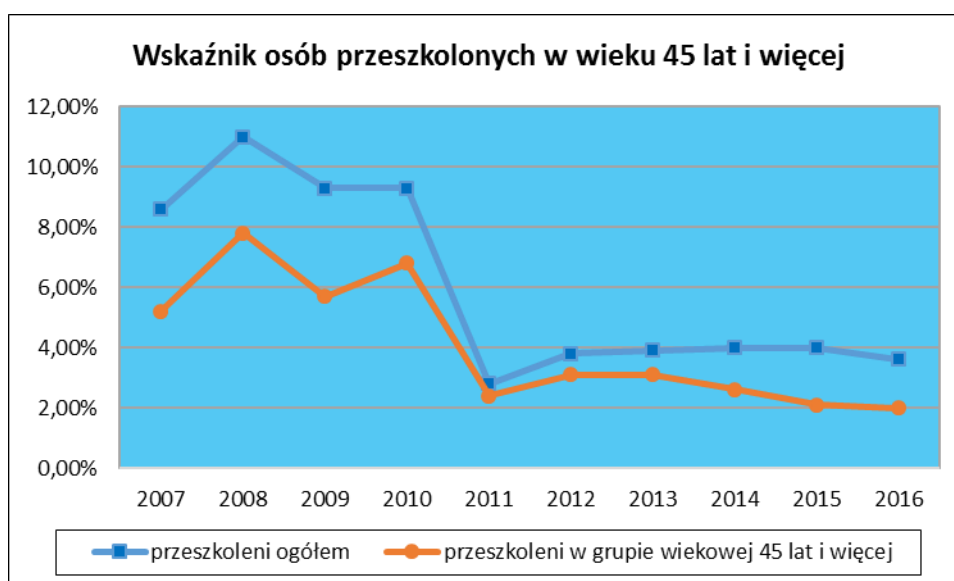
Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Ogółem	3,8%	3,9%	4,0%	4,0%	3,6%
2.	18 – 24 lat	5,4%	5,2%	6,4%	6,9%	6,1%
3.	25 – 34 lat	4,0%	4,3%	4,6%	5,0%	4,8%
4.	35 – 44 lat	3,0%	3,3%	3,5%	2,8%	3,4%
5.	45 lat i więcej	3,1%	3,1%	2,6%	2,1%	2,0%

Na przestrzeni 10 lat obserwuje się wahanie poziomu udziału w szkoleniach osób w wieku 45 lat i więcej, którzy stanowią najliczniejszą grupę bezrobotnych, w 2016 r. – 35,6% ogółu bezrobotnych. W 2016 r. szkolenia ukończyło tylko 2% osób spośród zarejestrowanych w tej grupie. Należy zauważyć, że udział osób w wieku 45 lat i więcej w szkoleniach jest najmniejszy w ostatnich 10 latach.

Tabela 13. Udział osób przeszkolonych przez urzędy pracy w grupie wiekowej 45 lat i więcej, w latach 2007-2016 (bezrobotni danej kategorii wieku = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Przeszkoleni ogółem	8,6%	11,0%	9,3%	9,3%	2,8%	3,8%	3,9%	4,0%	4,0%	3,6%
2.	Przeszkoleni w grupie wiekowej 45 lat i więcej	5,2%	7,8%	5,7%	6,8%	2,4%	3,1%	3,1%	2,6%	2,1%	2,0%

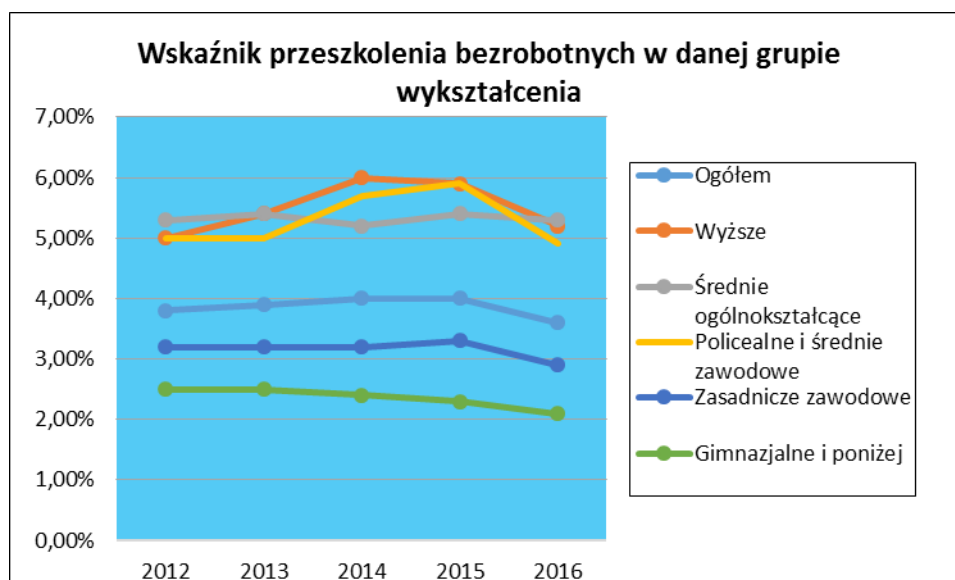
Im niższe wykształcenie, tym mniejszy udział osób, które ukończyły szkolenie sfinansowane przez urzędy pracy z Funduszu Pracy. W 2016 r. wśród bezrobotnych z poszczególnych grup wykształcenia, najczęściej kończyły szkolenie osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyższym.

W 2016 r. udział w szkoleniach osób z wykształceniem wyższym kształtuje się na poziomie 5,2%, co oznacza spadek w porównaniu z 2015 r. o 0,7 pkt procentowego. Z kolei, uczestnictwo osób z najniższym wykształceniem (gimnazjalnym) wynosi 2,1% i wskaźnik ten jeszcze nieznacznie obniżył się w porównaniu z 2015 r.

Największy spadek udziału osób w szkoleniach w porównaniu z rokiem ubiegłym nastąpił w grupie osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – o 1 pkt procentowy.

Tabela 14. Udział osób przeszkolonych średniorocznie przez urzędy pracy w danej grupie wykształcenia, w latach 2012-2016 (bezrobotni danej kategorii wykształcenia = 100%)

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Ogółem	3,8%	3,9%	4,0%	4,0%	3,6%
2.	Wyższe	5,0%	5,4%	6,0%	5,9%	5,2%
3.	Średnie ogólnokształcące	5,3%	5,4%	5,2%	5,4%	5,3%
4.	Policealne i średnie zawodowe	5,0%	5,0%	5,7%	5,9%	4,9%
5.	Zasadnicze zawodowe	3,2%	3,2%	3,2%	3,3%	2,9%
6.	Gimnazjalne i poniżej	2,5%	2,5%	2,4%	2,3%	2,1%

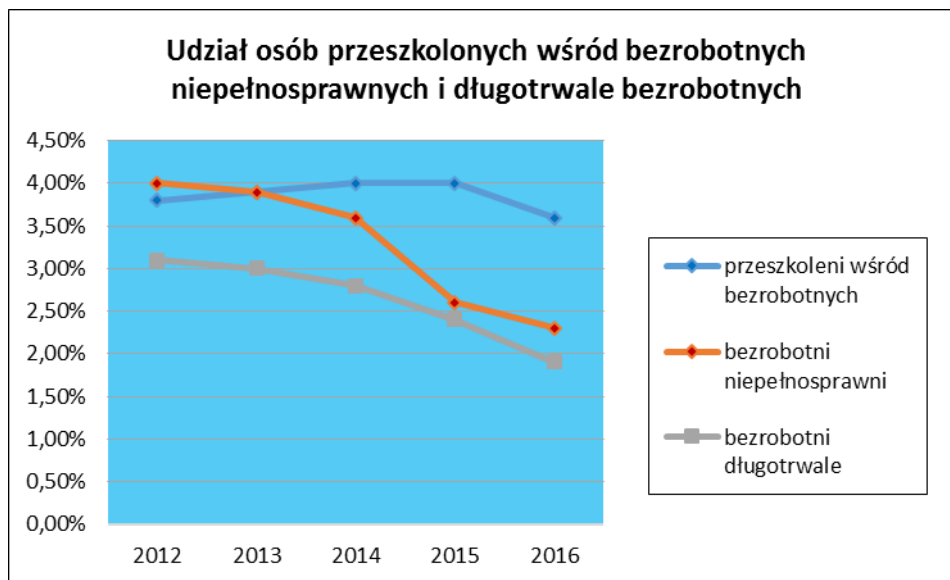

W 2016 r. nastąpił spadek odsetka przeszkolonych wśród długotrwale bezrobotnych (o 0,5 pkt procentowego) oraz odsetka przeszkolonych wśród bezrobotnych niepełnosprawnych (o 0,3 pkt procentowego) w porównaniu z 2015 r.

Tabela 15. Procent osób przeszkolonych średniorocznie wśród bezrobotnych niepełnosprawnych i długotrwale bezrobotnych, w latach 2012 – 2016*

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Ogółem	3,8%	3,9%	4,0%	4,0%	3,6%
2.	Bezrobotni niepełnosprawni	4,0%	3,9%	3,6%	2,6%	2,3%
3.	Bezrobotni długotrwale	3,1%	3,0%	2,8%	2,4%	1,9%

*Na podstawie sprawozdań statystycznych MPIPS -01 O rynku pracy, Załącznik nr 6.

6. KIERUNKI I SKUTECZNOŚĆ ZATRUDNIENIA PO SZKOLENIU

W 2016 r. najwięcej uczestników ukończyło kursy organizowane przez urzędy pracy w zakresie:

- 1) usługi transportowe (w tym kursy prawa jazdy) – 12,9 tys. osób (25% uczestników),
- 2) zarządzanie i administrowanie - 3,9 tys. osób (8% uczestników),
- 3) technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów) – ok. 3,2 tys. osób (6% uczestników),
- 4) rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna – ok. 2,9 tys. osób (6% uczestników),
- 5) architektura i budownictwo – ponad 2,5 tys. osób (5% uczestników).

Te same obszary co rok wcześniej cieszyły się największym zainteresowaniem.

Tabela 16. Liczba uczestników szkoleń według kierunku kształcenia, w latach 2012 – 2016

Lp.	Obszary zawodowe szkoleń	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Podstawowe programy ogólne (w tym kształcenie umiejętności pisania, czytania i liczenia)	13	7	0	12	4
2.	Rozwój osobowościowy i kariery zawodowej	2 377	2 330	2 797	1 603	944
3.	Szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu	91	103	85	127	77

4.	Sztuka, kultura i rzemiosło artystyczne	433	445	396	276	221
5.	Nauki humanistyczne (bez jęz. obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia)	22	19	57	196	154
6.	Języki obce	486	728	708	410	292
7.	Dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna	5	32	16	3	2
8.	Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	5 581	4 763	4 195	3 243	1 948
9.	Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	3 788	4 489	3 977	3 619	2 926
10.	Zarządzanie i administrowanie	5 115	6 226	7 324	4 838	3 953
11.	Prace sekretarskie i biurowe	1 534	1 437	1 254	683	545
12.	Prawo	40	16	36	905	1 026
13.	Nauki o życiu i nauki przyrodnicze (w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka)	15	6	11	10	5
14.	Matematyka i statystyka	1	18	0	5	0
15.	Informatyka i wykorzystanie komputerów	3 746	3 713	2 850	1 898	1 638
16.	Technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów)	3 653	4 209	3 921	3 805	3 221
17.	Górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny)	600	949	962	755	483
18.	Architektura i budownictwo	4 350	5 198	4 156	3 198	2 518
19.	Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	493	752	579	407	249
20.	Weterynaria	55	52	38	43	28
21.	Opieka zdrowotna	445	610	380	377	334
22.	Opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	1 784	2 126	1 658	1 127	874
23.	Ochrona własności i osób	977	1 132	795	582	366
24.	Ochrona środowiska	112	156	95	115	33
25.	Usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja	368	432	333	307	132
26.	Usługi gastronomiczne	1 569	1 727	1 274	925	730
27.	Usługi fryzjerskie, kosmetyczne	1 457	1 727	1 932	2 078	1 868
28.	Usługi krawieckie, obuwnicze	294	336	466	395	339
29.	Usługi stolarskie, szklarskie	91	264	132	122	44
30.	Usługi transportowe (w tym kursy prawa jazdy)	16 115	15 714	15 639	15 793	12 995
31.	Pozostałe usługi	4 487	4 433	4 776	3 730	2 566

32.	BHP	116	119	42	64	109
33.	Nauka aktywnego poszukiwania pracy	1 720	1 756	864	531	201
34.	Inne obszary szkoleń	17 140	18 216	16 169	14 776	11 227
35.	Suma	79 073	84 240	77 917	66 958	52 052

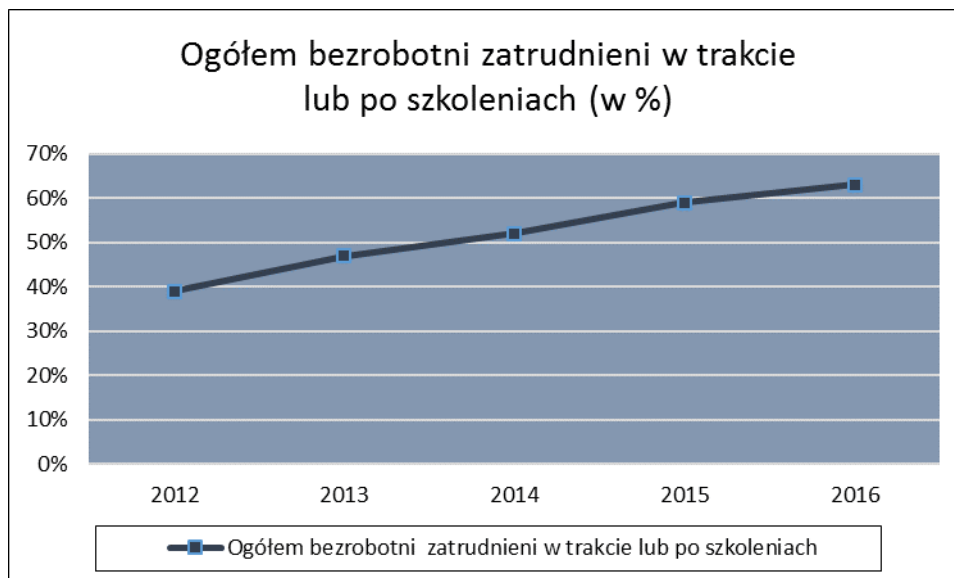
W 2016 r. zwiększyła się skuteczność zatrudnienia: 63% uczestników szkoleń podjęło pracę w okresie do 3 miesięcy po ukończonym szkoleniu. Odsetek ten jest największy na przestrzeni ostatnich 5 lat; w porównaniu z 2012 r. odsetek ten wzrósł o 24 punkty procentowe. Tendencja wzrostowa skuteczności zatrudnienia po ukończeniu szkolenia utrzymuje się od 5 lat.

Podobnie jak w latach poprzednich – nieco bardziej skuteczne były szkolenia realizowane w trybie indywidualnym. Różnica między skutecznością zatrudnienia po szkoleniu wskazanym przez bezrobotnego i grupowym zmniejszyła się w porównaniu z rokiem ubiegłym o 5 punktów procentowych, natomiast w porównaniu z rokiem 2012 wzrosła o 1 pkt procentowy.

Warto również odnotować, iż pracę podjęły w trakcie szkolenia w ramach bonu szkoleniowego lub w okresie do 3 miesięcy po jego ukończeniu 3 283 osoby (ok. 77%). Natomiast, pracę w trakcie szkolenia w ramach trójstronnej umowy szkoleniowej (TUS) lub w okresie do 3 miesięcy po jego ukończeniu podjęło 289 osób (ok. 87%).

Tabela 17. Wskaźnik zatrudnienia w trakcie trwania szkolenia lub w okresie 3 miesięcy po jego ukończeniu, w latach 2012-2016

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Ogółem bezrobotni zatrudnieni w trakcie lub po szkoleniach	39%	47%	52%	59%	63%
2.	Zatrudnieni po szkoleniach grupowych	39%	46%	51%	56%	61%
3.	Zatrudnieni po szkoleniach wskazanych przez bezrobotnego	40%	49%	53%	63%	63%
4.	Zatrudnieni po szkoleniu w ramach bonu szkoleniowego	X	X	X	71%	77%
5.	Zatrudnieni po szkoleniu w ramach TUS	X	X	X	79%	87%
6.	Zatrudnieni bezrobotni niepełnosprawni	26%	39%	41%	48%	50%
7.	Zatrudnione osoby pobierające rentę szkoleniową	6%	4,2%	5%	5%	10%

Wśród popularnych szkoleń zorganizowanych w 2016 r. najwyższy wskaźnik zatrudnienia w trakcie lub w okresie 3 miesięcy po odbytym szkoleniu miało szkolenie z obszaru - Zarządzanie i administrowanie (94% zatrudnionych na 3 953 przeszkolonych)

Wśród popularnych szkoleń skuteczność zatrudnienia niższą niż przeciętna miały szkolenia w zakresie:

- 1) rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna - 61% zatrudnionych na 2 926 przeszkolonych,
- 2) usługi transportowe (w tym kursy prawa jazdy) - 59% zatrudnionych na 12 995 przeszkolonych,
- 3) architektura i budownictwo - 59% zatrudnionych na 2 518 przeszkolonych,
- 4) technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa pojazdów) - 58% zatrudnionych na 3 221 przeszkolonych,
- 5) sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami – 35% zatrudnionych na 1 948 przeszkolonych.

Warto też odnotować, że ponad połowa uczestników (100% - 54%) - znalazła zatrudnienie po szkoleniach w takich obszarach, jak:

- nauki o życiu i nauki przyrodnicze (w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka),
- BHP,
- prawo,
- nauki humanistyczne (bez jęz. obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, socjologia, politologia, etiologia, geografia),
- rozwój osobowościowy i kariery zawodowej,
- rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo,
- górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, napraw pojazdów),
- szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu,
- weterynaria,
- usługi fryzjerskie, kosmetyczne,
- opieka zdrowotna,
- usługi krawieckie, obuwnicze,
- ochrona środowiska.

Tabela 18. Wskaźnik zatrudnienia w okresie do 3 miesięcy po odbytych szkoleniach w latach 2012-2016, według kierunków kształcenia (w %)

Lp.	Obszary zawodowe szkoleń	Procent zatrudnionych w trakcie lub po szkoleniu				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	Podstawowe programy ogólne (w tym kształcenie umiejętności pisania, czytania i liczenia)	23	0	0	100	25
2.	Rozwój osobowościowy i kariery zawodowej	52	68	69	82	87
3.	Szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu	45	61	82	68	64
4.	Sztuka, kultura i rzemiosło artystyczne	23	31	32	42	43
5.	Nauki humanistyczne (bez jęz. obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia)	17	53	49	74	91
6.	Języki obce	33	29	40	48	56
7.	Dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna	40	9	88	100	0
8.	Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	24	30	36	33	35
9.	Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	35	47	50	53	61
10.	Zarządzanie i administrowanie	85	80	89	89	94
11.	Prace sekretarskie i biurowe	27	35	45	40	48
12.	Prawo	83	19	72	95	99
13.	Nauki o życiu i nauki przyrodnicze (w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka)	27	17	45	100	100
14.	Matematyka i statystyka	0	100	0	100	0
15.	Informatyka i wykorzystanie komputerów	28	30	35	47	48
16.	Technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa pojazdów)	36	42	46	57	58
17.	Górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny)	42	49	56	65	67

18.	Architektura i budownictwo	35	44	49	54	59
19.	Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	64	55	59	67	79
20.	Weterynaria	35	52	55	53	64
21.	Opieka zdrowotna	40	44	67	58	60
22.	Opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	26	35	40	45	42
23.	Ochrona własności i osób	34	47	38	54	60
24.	Ochrona środowiska	60	60	78	68	54
25.	Usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja	40	44	46	61	50
26.	Usługi gastronomiczne	27	37	44	47	40
27.	Usługi fryzjerskie, kosmetyczne	32	43	40	56	62
28.	Usługi krawieckie, obuwnicze	39	37	51	57	57
29.	Usługi stolarskie, szklarskie	52	36	63	78	50
30.	Usługi transportowe (w tym kursy prawa jazdy)	32	42	43	54	59
31.	Pozostałe usługi	37	48	53	62	61
32.	BHP	69	71	55	78	98
33.	Nauka aktywnego poszukiwania pracy	21	24	28	42	43
34.	Inne obszary szkoleń	47	53	56	62	67

7. INSTYTUCJE SZKOLENIOWE REALIZUJĄCE SZKOLENIA DLA BEZROBOTNYCH I POSZUKUJĄCYCH PRACY

W 2016 r. urzędy pracy zleciły realizację szkoleń dla bezrobotnych i poszukujących pracy 7 848 instytucjom działającym na wolnym rynku usług szkoleniowych. Realizatorów szkoleń było znacznie mniej niż w roku 2015 r. – spadek o 1 001 instytucji (ponad 11%).

W 2016 r., podobnie jak rok wcześniej, szkolenia kontraktowane przez urzędy pracy realizowane były najczęściej przez osoby fizyczne, stowarzyszenia, fundacje, spółki oraz osoby prawne, w tym Zakłady Doskonalenia Zawodowego. Do tych instytucji skierowano też największą liczbę bezrobotnych.

Od lat w realizacji szkoleń dla bezrobotnych niewielki udział biorą szkoły średnie i policealne, Centra Kształcenia Ustawicznego (CKU) i Centra Kształcenia Praktycznego (CKP).

Tabela 19. Instytucje realizujące szkolenia na podstawie kontraktów z urzędami pracy w latach 2012-2016

Lp.	Rodzaj instytucji szkoleniowej	Liczba instytucji				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	Ogółem	7 585	8 343	8 100	8 849	7 848
2.	Placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego	193	266	471	797	766
3.	Szkoła średnia lub policealna	18	21	21	18	19
4.	Szkoła wyższa/ kolegium	19	25	40	39	31
5.	Placówka naukowa, naukowo- badawcza lub OBR	21	81	23	29	33
6.	Ośrodek dokształcania, doskonalenia zawodowego uprawniony do kształcenia młodocianych pracowników	379	393	521	736	689
7.	Stowarzyszenie, fundacja, spółka oraz osoba prawna, w tym Zakład Doskonalenia Zawodowego	630	949	973	1 194	998
8.	Osoba fizyczna	1 120	1 514	1 892	2 530	2 269
9.	Zakład pracy	33	5	43	29	23
10.	Inna forma/brak danych	5 164	5 039	4 111	3 477	3 020

Tabela 20. Liczba uczestników szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy, według kategorii instytucji szkoleniowych, w latach 2012-2016

Lp.	Rodzaj instytucji szkoleniowej	Liczba uczestników				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	Ogółem	79 074	84 240	77 524	66 958	52 052
2.	placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego	2 007	3 475	5 240	6 023	5 521
3.	szkoła średnia lub policealna	347	110	266	101	72
4.	szkoła wyższa/kolegium	111	195	152	160	109
5.	Placówka naukowa, naukowo-badawcza lub OBR	479	738	197	131	101
6.	ośrodek dokształcania, doskonalenia zawodowego uprawniony do kształcenia młodocianych pracowników	5 943	6 726	7 975	7 421	6 009

7.	stowarzyszenie, fundacja, spółka oraz osoba prawna, w tym Zakład Doskonalenia Zawodowego	9 900	13 453	13 551	13 642	9 887
8.	osoba fizyczna	11 354	14 343	14 712	15 646	12 594
9.	zakład pracy	184	367	74	70	35
10.	inna forma/brak danych	48 734	44 828	35 348	23 764	17 724

W 2016 r. najczęściej urzędy pracy kierowały osoby bezrobotne na krótkie szkolenia trwające do 30 godzin (31% skierowań). Ok. ¼ skierowanych uczestniczyła w szkoleniach dłuższych, w wymiarze 31- 80 godz., także ¼ osób szkoliła się stosunkowo długo – na zajęciach obejmujących 151-300 godzin.

Tabela 21. Liczba uczestników i czas trwania szkoleń dla bezrobotnych i poszukujących pracy w latach 2012 – 2016

Wyszczególnienie	Liczba uczestników				
	2012	2013	2014	2015	2016
Razem	79 074	84 240	77 524	66 958	52 052
do 30 godzin	10 559	11 297	13 344	20 846	16 321
od 31 godzin do 80 godzin	26 856	27 502	23 618	16 959	13 347
od 81 godzin do 150 godzin	19 998	20 268	19 021	12 514	8 970
od 151 godzin do 300 godzin	19 133	22 325	18 902	16 639	13 414
powyżej 300 godzin	2 528	2 848	2 639	b.d.	b.d.

8. UCZESTNICTWO W STAŻACH I PRZYGOTOWNIU ZAWODOWYM DOROSŁYCH

Liczba osób, które rozpoczęły staż znacznie zmniejszyła się w porównaniu do 2015 r. (o 16,4%) – z 214 193 osób bezrobotnych w 2015 r. do 178 973 osób bezrobotnych w 2016 r., co stanowiło 12,4% średniorocznie zarejestrowanych bezrobotnych.

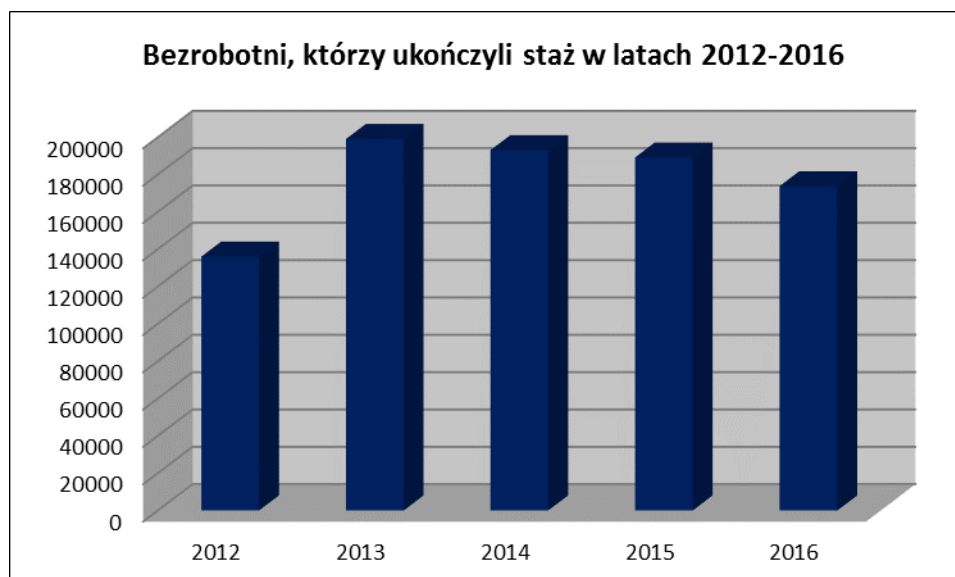
W 2016 r. staż ukończyło ponad 173 tys. bezrobotnych, z czego 69 175 tys. stanowiły osoby do 25 r.ż., tj. 34% uprawnionych do tej formy aktywizacji z tej grupy wiekowej. Należy zauważyć, że w stosunku do 2015 r. liczba osób, które ukończyły staż zmalała o 8%, jednak udział procentowy młodych osób w stażu w stosunku do liczby uprawnionych jest taki sam jak rok wcześniej.

Na program pn. przygotowanie zawodowe dorosłych skierowano 242 osoby. Program zakończyło 246 osób (w 2015 r. - 205), w tym 158 osób ukończyło praktyczną naukę zawodu, a 88 przyuczenie do pracy. Zatem w 2016 r. przygotowanie zawodowe dorosłych ukończyło o ponad 20% więcej bezrobotnych niż w 2015 r.

Tabela 22. Uczestnicy stażu i przygotowania zawodowego dorosłych, w latach 2012-2016*

L.p.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016
1.	Osoby, które rozpoczęły staż	176 698	195 799	221 579	214 193	178 973
2.	Osoby, które ukończyły staż, w tym:	135 953	198 987	193 001	189 065	173 688
3.	Bezrobotni do 25 r.ż.	72 598	99 878	100 696	88 754	69 175
4.	Procent bezrobotnych do 25 r.ż., którzy ukończyli staż w stosunku do zarejestrowanych w tej grupie wiekowej	18%	24%	30%	34%	34%
5.	Bezrobotni, którzy rozpoczęli przygotowanie zawodowe dorosłych	347	427	162	354	242
6.	Bezrobotni, którzy ukończyli przygotowanie zawodowe dorosłych, w tym:	270	308	285	205	246
7.	Praktyczną naukę zawodu	171	163	227	104	158
8.	Przyuczenie do pracy	99	145	58	101	88

* Liczba uczestników stażu, w tym osób do 25 r.ż. oraz liczba uczestników przygotowania zawodowego dorosłych - na podstawie Załącznika nr 6 do sprawozdania MPiPS-01 *O rynku pracy*, pozostałe dane na podstawie Załącznika nr 4 do ww. sprawozdania MPiPS-01.

W 2016 r. najwięcej uczestników ukończyło staż w zakresie:

- 1) prace sekretarskie i biurowe – 33,8 tys. osób,
- 2) sprzedaż i marketing, public relations, handel nieruchomościami – 16,8 tys. osób.

W 2016 r. osoby bezrobotne najczęściej odbywały staż w zasadzie w tych samych obszarach zawodowych, co rok wcześniej, choć o ok. 1 pkt procentowy zmalał udział uczestników w najbardziej popularnym obszarze – prace sekretarskie i biurowe.

Tabela 23. Liczba bezrobotnych (w tys. osób), którzy ukończyli staż wg obszarów zawodowych, w latach 2015-2016

Lp.	Obszar zawodowy stażu	2015	2016
1.	Prace sekretarskie i biurowe	34,8	33,8
2.	Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	18,5	16,8
3.	usługi gastronomiczne	6,6	6,3
4.	opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	4,6	4,4
5.	architektura i budownictwo	4,1	4,0

W 2016 r. najwięcej uczestników ukończyło przygotowanie zawodowe dorosłych w zakresie:

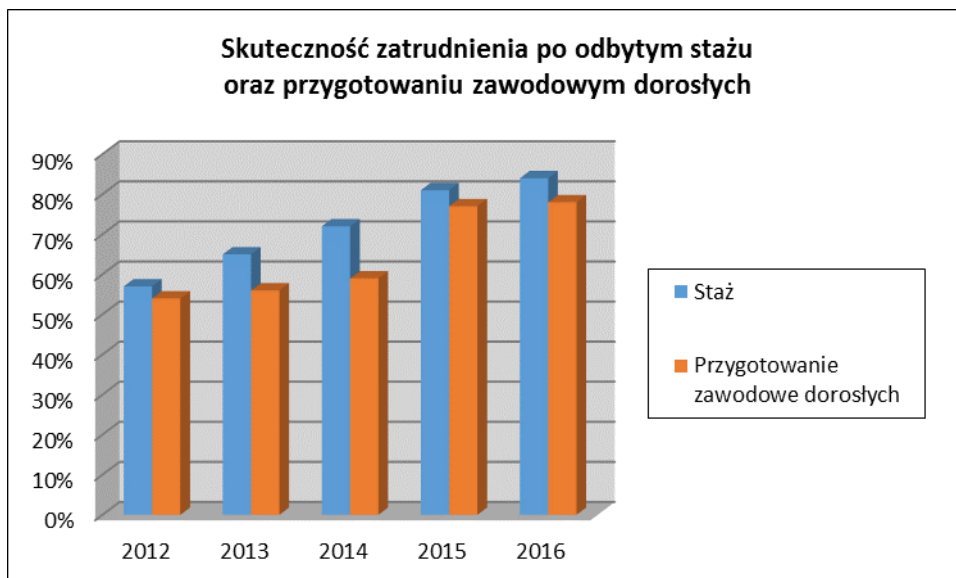
- 1) usługi stolarskie i szklarskie – 30 osób,
- 2) usługi fryzjerskie, kosmetyczne – 28 osób,
- 3) technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów) – 25 osób,
- 4) usługi gastronomiczne – 16 osób,
- 5) architektura i budownictwo – 15 osób.

Powyższe dane tylko częściowo obrazują kierunek, w jakim kształcili się bezrobotni w ramach przygotowania zawodowego dorosłych, ponieważ prawie 1/2 uczestników tej formy aktywizacji zawodowej została przypisana do kategorii „inny obszar zawodowy”.

W 2016 r. skuteczność zatrudnienia po odbyciu stażu wynosiła 84%, natomiast skuteczność zatrudnienia po odbyciu przygotowania zawodowego dorosłych - 78%, co oznacza wzrost odpowiednio o 3 i 1 punktów procentowych w porównaniu z rokiem poprzednim. Warto odnotować, że skuteczność tych instrumentów wyraźnie poprawia się: w okresie ostatnich 5 lat skuteczność staży wzrosła o 27 punktów procentowych, a przygotowania zawodowego dorosłych o 24 punkty procentowe.

Tabela 24. Wskaźnik zatrudnienia w okresie do 3 miesięcy po odbyciu stażu oraz przygotowaniu zawodowym dorosłych, w latach 2012 – 2016 (w %)

L.p.	Forma aktywizacji	Procent zatrudnionych po aktywizacji				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	Staż	57	65	72	81	84
3.	Przygotowanie zawodowe dorosłych	54	56	59	77	78

W 2016 r. spośród staży w zawodach popularnych zdecydowanie największą skutecznością zatrudnienia wyróżniły się staże z obszaru:

- 1) Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna - 89%, tj. na 4 809 absolwentów stażu pracę podjęło 4 266 osób,
- 2) Architektura i budownictwo - 87,6%, tj. na 4 042 absolwentów stażu pracę podjęło 3 544 osób,
- 3) Technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów - 88,3%, tj. na 3 022 absolwentów stażu pracę podjęło 2 669 osób.
- 4) Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami – 86,6%, tj. na 16 864 absolwentów stażu pracę podjęło 14 616 osób,
- 5) Usługi gastronomiczne – 84,8%, tj. na 6 353 absolwentów stażu pracę podjęło 5 393 osób,
- 6) Opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat) – 84,4% tj. na 4 477 absolwentów stażu pracę podjęło 3 782 osób,
- 7) Usługi fryzjerskie, kosmetyczne – 84,2% tj. na 3 629 absolwentów stażu pracę podjęło 3 058 osób.

Praktycznie nie ma obszaru zawodowego, w którym co najmniej połowa absolwentów stażu nie znalazłaby zatrudnienia.

Z kolei, do najbardziej skutecznych staży w obszarach, które nie cieszyły się masową popularnością należy zaliczyć:

- 1) Usługi stolarskie, szklarskie – 89,5%, tj. na 1 286 absolwentów stażu pracę podjęło 1 151 osób,
- 2) Usługi krawieckie, obuwnicze – 89%, tj. na 897 absolwentów stażu pracę podjęło 799 osób,
- 3) Opieka zdrowotna – 88,6%, tj. na 2 841 absolwentów stażu pracę podjęło 2 517 osób,

- 4) Górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny) – 88,5%, tj. na 1 241 absolwentów stażu pracę podjęło 1 098 osób,
- 5) Opieka zdrowotna - 88,5%, tj. na 2 841 absolwentów stażu pracę podjęło 2 517 osób.

Należy zauważyć, że w przypadku staży nie występuje tak duża rozbieżność w skuteczności zatrudnienia w odniesieniu do tematyki/ obszaru realizacji programu, jak w przypadku szkoleń.

Jednocześnie, na podstawie zebranych danych nie można wskazać obszaru przygotowania zawodowego dorosłych, który można by uznać za najbardziej skuteczny (liczby uczestników tej formy aktywizacji są małe, a ponadto ponad połowa została przypisana do kategorii „inny obszar zawodowy”).

Tabela 25. Obszary zawodowe, w których bezrobotni zakończyli program stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych w 2016 r. i uzyskali zatrudnienie

Wyszczególnienie	Absolwenci stażu	Osoby, które podjęły pracę po stażu	% zatrudnionych po stażu	Absolwenci przygotowania zawodowego dorosłych	Osoby, które podjęły pracę po przygotowaniu zawodowym dorosłych
Ogółem osoby uczestniczące w programie	172 571	144 830	84%	246	193
Szkolenie nauczycieli i nauka o kształceniu	1 066	928	87%	0	0
Sztuka, kultura, rzemiosło artystyczne	728	602	83%	0	0
Nauki humanistyczne (bez języków obcych) i społeczne (w tym: ekonomia, socjologia, psychologia, politologia, etnologia, geografia)	348	298	86%	0	0
Języki obce	70	62	89%	0	0
Dziennikarstwo i informacja naukowo-techniczna	222	190	86%	0	0
Sprzedaż, marketing, public relations, handel nieruchomościami	16 664	14 616	88%	3	2
Rachunkowość, księgowość, bankowość, ubezpieczenia, analiza inwestycyjna	4 809	4 266	89%	0	0
Zarządzanie i administrowanie	1 204	965	80%	0	0
Prace sekretarskie i biurowe	33 833	26 904	80%	1	1
Prawo	675	572	85%	0	0
Nauki o życiu i nauki przyrodnicze (w tym: biologia, zoologia, chemia, fizyka)	198	165	83%	0	0
Matematyka i statystyka	31	24	77%	0	0
Informatyka i wykorzystanie komputerów	1 564	1 302	83%	2	1
Technika i handel artykułami technicznymi (w tym: mechanika, metalurgia, energetyka, elektryka, elektronika, telekomunikacja, miernictwo, naprawa i konserwacja pojazdów)	3 022	2 669	88%	25	20

Górnictwo i przetwórstwo przemysłowe (w tym: przemysł spożywczy, lekki, chemiczny)	1 241	1 098	88%	1	1
Architektura i budownictwo	4 042	3 544	88%	15	12
Rolnictwo, leśnictwo, rybołówstwo	1 205	951	79%	0	0
Weterynaria	376	326	87%	0	0
Opieka zdrowotna	2 841	2 517	89%	0	0
Opieka społeczna (w tym: opieka nad osobami niepełnosprawnymi, starszymi, dziećmi, wolontariat)	4 477	3 782	84%	0	0
Ochrona własności i osób	80	65	81%	0	0
Ochrona środowiska	395	344	87%	0	0
Usługi hotelarskie, turystyka i rekreacja	1 294	1 144	88%	0	0
Usługi gastronomiczne	6 353	5 393	85%	16	11
Usługi fryzjerskie, kosmetyczne	3 629	3 058	84%	28	18
Usługi krawieckie, obuwnicze	897	799	89%	6	3
Usługi stolarskie, szklarskie	1 286	1 151	90%	30	26
Usługi transportowe (w tym kursy prawa jazdy)	555	490	88%	0	0
Pozostałe usługi	9 770	8 297	85%	18	16
Inne obszary zawodowe	69 496	58 308	84%	101	82

W 2016 r. staż z wykorzystaniem bonu stażowego rozpoczęło 3 309 bezrobotnych w wieku do 30 r.ż. W analizowanym okresie 5 110 osób ukończyło tę formę aktywizacji. Ze względu na dużą popularność bonów stażowych dystrybuowanych w II połowie 2015 r., liczba kończących staże w 2016 r. jest wyższa niż tych, którzy otrzymali skierowanie. Pracę podjęło w trakcie stażu lub do 3 miesięcy po jego ukończeniu 4 635 posiadaczy bonu (91%).

9. AKTYWIZACJA OSÓB W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY

Tabela 26. Wskaźnik udziału w aktywnych formach aktywizacji osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, w latach 2012 – 2016*

Kategorie uczestników aktywizacji		2012			2013			2014			2015**			2016		
		Zarejestrowani	Uczestnicy programu	%	Zarejestrowani	Uczestnicy programu	%	Zarejestrowani	Uczestnicy programu	%	Zarejestrowani	Uczestnicy programu	%	Zarejestrowani	Uczestnicy programu	%
Bezrobotni uczestnicy szkoleń	do 25 roku życia	410 945	23 057	5,6	410 332	22 348	5,4	336 011	22 258	6,6	257 859	18 502	7,2	202 794	12 986	6,4
	długotrwale bezrobotni	1 026 952	31 894	3,1	1 111 480	33 098	2,9	1 114 952	30 927	2,8	953 744	23 229	2,4	804 159	15 549	1,9
	powyżej 50 roku życia	462 347	14 584	3,2	506 562	15 914	3,1	495 319	12 193	2,5	450 676	7 749	1,7	397 595	6 453	1,6
	bez kwalifikacji	607 898	10 776	1,8	646 173	12 280	1,9	597 591	11 501	1,9	510 553	bd	bd	442 159	bd	bd
	bez doświadczenia zawodowego	514 938	21 679	4,2	524 728	20 981	3,9	469 785	20 103	4,3	384 141	bd	bd	315 460	bd	bd
	bez wykształcenia średniego	1 134 771	31 707	2,8	1 200 804	32 648	2,7	1 089 277	29 088	2,7	902 629	bd	bd	769 119	bd	bd
	niepełnosprawni	108 690	4 345	4,0	113 129	4 378	3,9	111 247	3 992	3,6	101 555	2 660	2,6	87 730	1 998	2,3
Bezrobotni uczestnicy stażu w wieku do 25 r.ż.		410 945	72 598	17,7	410 332	99 878	24,3	336 011	100 696	29,9	257 859	88 754	34,4	202 794	69 175	34,1
Bezrobotni uczestnicy przygotowania zawodowego dorosłych	do 25 roku życia	410 945	166	0,04	410 332	142	0,03	336 011	130	0,038	257 859	77	0,03	202 794	101	0,05
	długotrwale bezrobotni	1 026 952	155	0,02	1 111 480	114	0,01	1 114 952	100	0,009	953 744	71	0,007	804 159	66	0,008
	powyżej 50 roku życia	462 347	18	0,004	506 562	12	0,002	495 319	17	0,003	450 676	9	0,002	397 595	11	0,002
	bez kwalifikacji	607 898	135	0,02	1 200 804	97	0,008	1 089 277	104	0,009	510 553	bd	bd	442 159	bd	bd
	bez doświadczenia zawodowego	514 938	21 679	4,2	524 728	20 981	3,9	469 785	20 103	4,3	384 141	bd	bd	315 460	bd	bd
	bez wykształcenia średniego	1 134 771	31 707	2,8	1 200 804	32 648	2,7	1 089 277	29 088	2,7	902 629	bd	bd	769 119	bd	bd
	niepełnosprawni	108 690	3	0,002	113 129	3	0,003	111 247	4	0,035	101 555	3	0,003	87 730	4	0,004

*Na podstawie sprawozdań statystycznych MPiPS *O rynku pracy*, Załącznik nr 6.

**W znowelizowanej ustawie *o promocji zatrudnienia (...)* zmieniono kategorie osób w trudnej sytuacji na rynku pracy, do której należą obecnie osoby: bezrobotne do 30 r.ż., bezrobotni długotrwale, bezrobotni powyżej 50 r.ż., bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 r.ż. lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 r.ż., bezrobotni niepełnosprawni.

10. UCZESTNICTWO W STUDIACH PODYPLOMOWYCH, EGZAMINACH, WYKORZYSTANIE POŻYCZEK SZKOLENIOWYCH

Przewidziane w ustawie *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* takie formy wsparcia podnoszenia kwalifikacji/ kompetencji, jak finansowanie studiów podyplomowych, egzaminów, pożyczek szkoleniowych i stypendiów na kontynuowanie nauki szkolnej są w praktyce urzędów pracy stosowane bardzo rzadko. Ponadto, w 2016 r. w większości form w porównaniu do 2015 r. można zaobserwować spadek zainteresowania.

Najwięcej osób w 2016 r. skorzystało ze sfinansowania **studiów podyplomowych** dofinansowanych z Funduszu Pracy. Rozpoczęło tę formę kształcenia 1 640 osób; oznacza to spadek o 187 osób, tj. o 10%, w stosunku do 2015 r.

Ukończyło studia podyplomowe 1 666 osób (o 486 osób więcej, tj. o 41% więcej niż rok wcześniej). W większości z tej formy wsparcia korzystały kobiety (82%).

Liczba osób, którym sfinansowano **koszty egzaminów lub uzyskania licencji, certyfikatów zawodowych** w przeciągu ostatnich 5 lat maleje. W 2016 r. w porównaniu z 2012 r. zmalała ponad trzykrotnie.

Liczba osób, które otrzymały **stypendium na kontynuowanie nauki**, w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się. Większość stypendystów stanowiły osoby podejmujące naukę w szkole ponadgimnazjalnej. Prawie 71% stanowiły kobiety.

W praktyce, pojedyncze osoby bezrobotne korzystają z pożyczek szkoleniowych i liczba tych osób zmalała w 2016 r. Żaden rolnik nie ukończył szkolenia sfinansowanego z Funduszu Pracy w celu podjęcia pracy poza rolnictwem.

Tabela 27. Finansowanie kosztów egzaminów, pożyczki szkoleniowe, stypendia na kontynuowanie nauki, w latach 2012 – 2016

Lp.	Wsparcie podnoszenia kwalifikacji	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia				
		2012	2013	2014	2015	2016
1.	Osoby, którym sfinansowano koszty egzaminów lub uzyskania licencji, certyfikatów zawodowych	2 209	2 332	1 773	814	762
2.	Osoby, które ukończyły szkolenie sfinansowane z pożyczki szkoleniowej	11	17	19	7	3
3.	Osoby, które rozpoczęły studia podyplomowe dofinansowane z Funduszu Pracy	1 392	1 622	1 135	1 827	1 640
4.	Osoby, które ukończyły studia podyplomowe dofinansowane z Funduszu Pracy	1 140	1 113	941	1 180	1 666
5.	Bezrobotni, którzy otrzymali stypendium na kontynuowanie nauki	450	684	267	265	214
6.	Rolnicy , którzy ukończyli szkolenie sfinansowane z Funduszu Pracy	0	4	1	0	0

10. WYKORZYSTANIE KRAJOWEGO FUNDUSZU SZKOLENIOWEGO - KFS

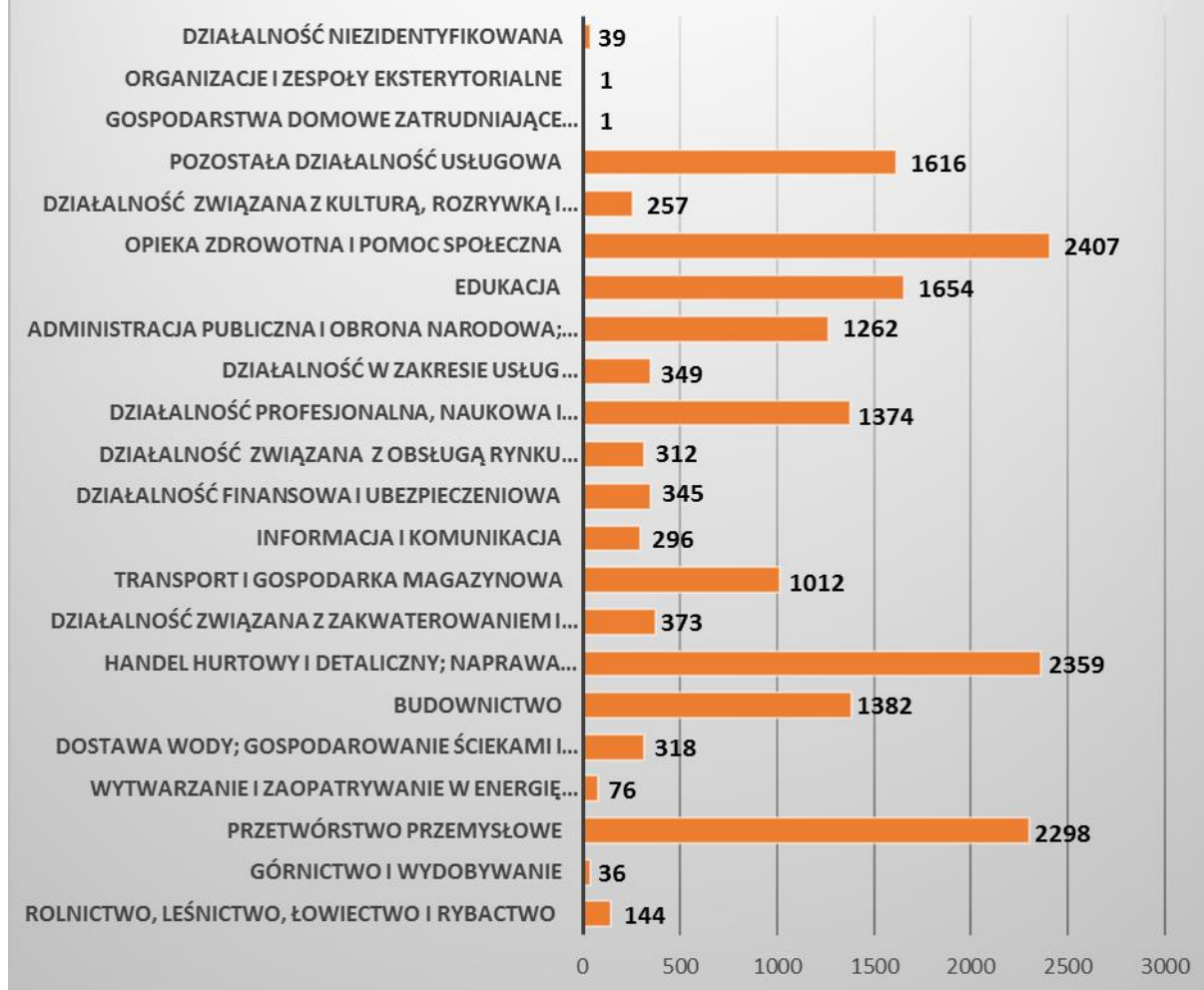
W 2016 r. ogółem 30,4 tys. pracodawców (podmiotów) złożyło wniosków o przyznanie środków z KFS, a otrzymało je 17,9 tys., tj. 59% wnioskujących. W porównaniu z 2015 rokiem więcej podmiotów uzyskało wsparcie (o 5,7 tys.), jednak, w obliczu zwiększonego zainteresowania, dostępność środków była niższa (w 2015 r. 80% podmiotów wnioskujących uzyskało wsparcie).

O wsparcie z KFS najczęściej wnioskowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 1-9 osób (16 tys. wniosków) i one najliczniej z tych środków skorzystały (9 tys. podmiotów). Im większe przedsiębiorstwo, tym mniej licznie składane były wnioski i pozytywnie rozpatrywane. W porównaniu z rokiem 2015 nieco wzrósł udział mikro firm korzystających z KFS (z 49% do 51%).

Najczęściej otrzymali środki z KFS pracodawcy (podmioty) branż: *opieka zdrowotna i pomoc społeczna* (ok. 13%), *handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (13%), *przetwórstwo przemysłowe* (13%). Na ten wynik wpływ miały także priorytety wydatkowania środków KFS, wśród których w roku 2016 było wsparcie kształcenia ustawicznego w branży usług opiekuńczych (obok branży transportowej w zawodach: kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych oraz maszynisty kolejowego).

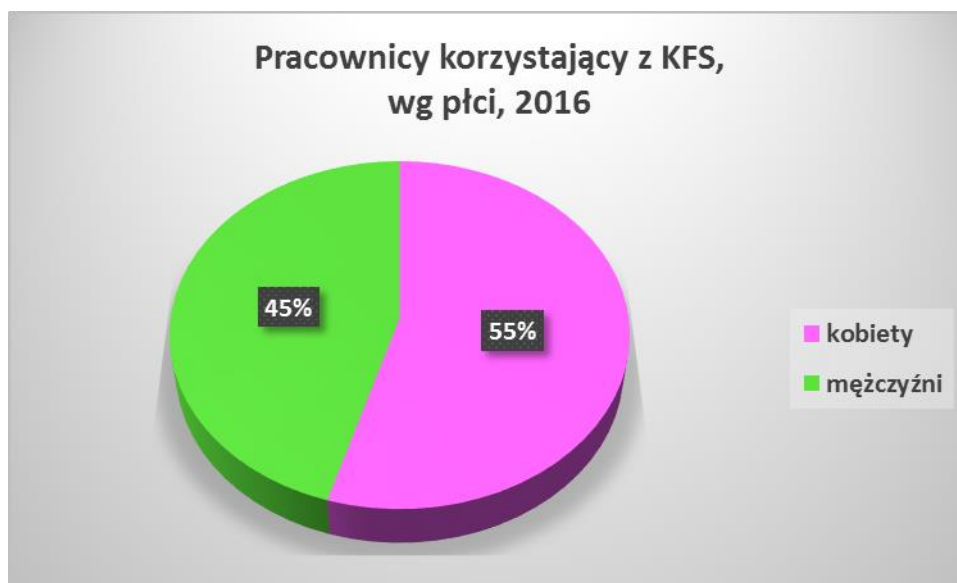
Liczba firm, które otrzymały wsparcie KFS wg sekcji PKD, 2016

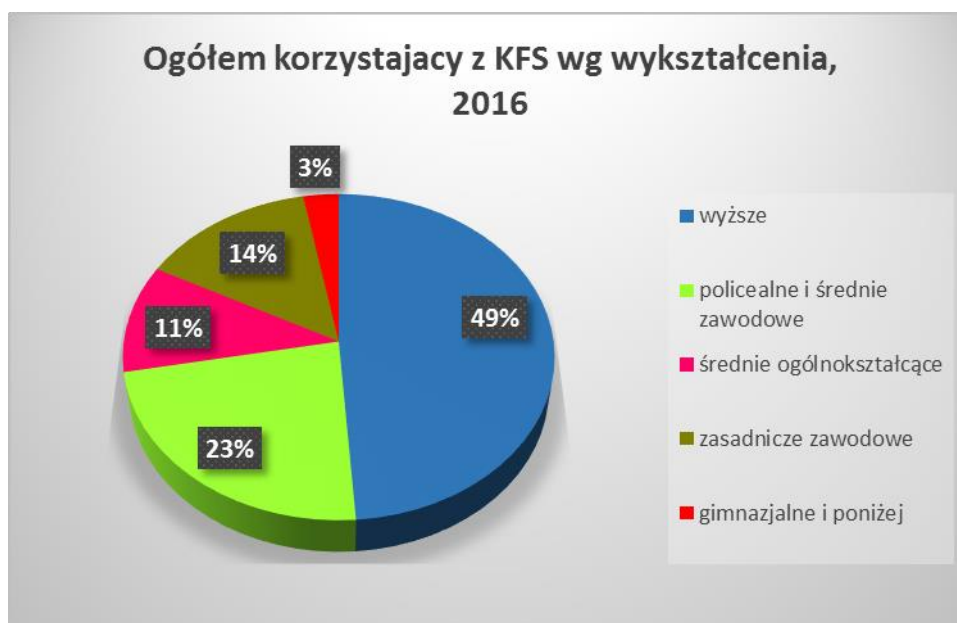
Ze wsparcia KFS skorzystało ponad 115 tys. osób, wśród których zdecydowanie dominowali pracownicy – stanowili oni 96% beneficjentów (podobnie jak rok wcześniej).

Nieco więcej kobiet niż mężczyzn skorzystało ze szkoleń finansowanych z KFS.

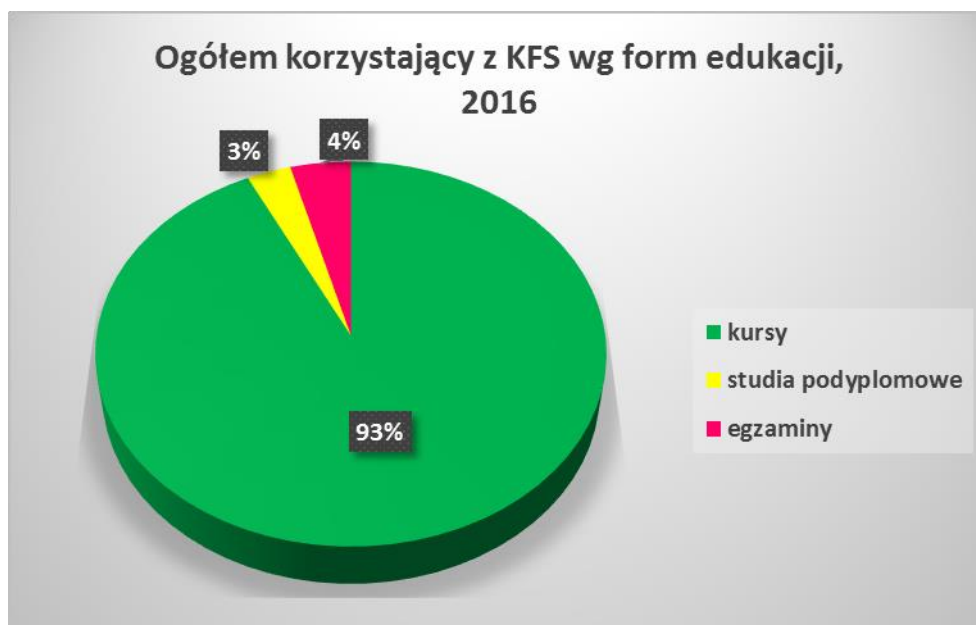
W 2016 r. najczęściej skorzystały z dofinansowania kształcenia ustawicznego osoby z wyższym wykształceniem, które stanowiły niemal 50% beneficjentów KFS. Najmniej skorzystało z KFS osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – 3 321 osób (ok. 3% beneficjentów). W porównaniu z rokiem 2015 nastąpił znaczny wzrost beneficjentów z grupy najlepiej wykształconych (o 18 punktów procentowych), zwiększył się też udział beneficjentów z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 4 punkty procentowe), kosztem pozostałych grup.

Najliczniej w kształceniu ustawicznym finansowanym z KFS uczestniczyli specjaliści (28%), pracownicy bez zawodu (13%), pracownicy usług i sprzedawcy (11%), technicy i inny średni personel (10%), pracownicy biurowi (10%).

O przyznanie środków na badanie potrzeb szkoleniowych wystąpiło 3 pracodawców (podmiotów), o 22 pracodawców mniej niż w roku 2015.

W 2016 r. zdecydowanie dominowało dofinansowanie szkoleń kursowych (tak jak w 2015 roku): skorzystało z tej formy kształcenia 93% osób objętych wsparciem. Z dofinansowania studiów podyplomowych skorzystało 3% beneficjentów, zaś z opłacenia egzaminów - 4% beneficjentów.

Generalnie można obserwować w ciągu ostatnich 3 lat ogromny wzrost zainteresowania środkami KFS na dofinansowanie kształcenia ustawicznego w firmach.

W 2016 r. wydatkowano ze środków KFS na kształcenie ustawiczne ogółem 182 mln zł. Ze wsparcia skorzystało ponad 115 tys. osób. Oznacza to, że przeciętnie na jednego uczestnika kształcenia ustawicznego wydatkowano ok. 1,6 tys. zł. (w 2015 roku było to przeciętnie ok. 2 tys. zł).